

Stopreactie

Redenen van niet bereik

Amsterdam, 1 oktober 2002

Eva Klooster
Gert Jan Slump
Oberon Nauta
Agnes Bürmann

Met medewerking van:
Pepijn van Amersfoort
Anja Beerepoot
Marga van Aalst

Inhoudsopgave

	Samenvatting	3
1	Inleiding	7
2	Onderzoeksaanpak	9
2.1	Doelstelling en onderzoeksvragen	9
2.2	Onderzoeksaanpak	10
3	Cijfers en beleid	15
3.1	Geregistreerde 12-minners	15
3.2	Opmerkingen bij de registratiecijfers	15
3.3	Beleid van politie ten aanzien van de Stopreactie	20
3.4	Draagvlak Stopreactie	22
4	Aanbod Stopreactie	24
4.1	Achtergrond in cijfers	24
4.2	Stopreactie aangeboden	25
4.3	Geen aanbod Stopreactie	26
5	Ouders en het aanbod Stopreactie	32
5.1	Achtergronden en cijfers	32
5.2	Ouders en het aanbod Stopreactie	33
6	Conclusies en aanbevelingen	37
6.1	Algemeen	37
6.2	Bereik doelgroep door Stopreactie	37
6.3	Intermezzo	40
6.4	Aanbevelingen	40
	Bijlagen	
Bijlage 1	Stopcriteria	46
Bijlage 2	Leden Begeleidingscommissie	47

Samenvatting

Inleiding

De Stopreactie is een pedagogische en preventieve handreiking aan ouders van twaalfminners die met de politie in aanraking komen omdat zij een Haltwaardig delict hebben begaan. Nadat met de Stopreactie gedurende een jaar is geëxperimenteerd (zie onder meer het onderzoek 'Stopreactie, bereik, ervaringen en effecten', Ministerie van Justitie, DPJS, 2000) is per 1 augustus met een aantal bijstellingen de Stopreactie landelijk ingevoerd.

Het eerste onderzoek naar de Stopreactie richtte zich vooral op vragen naar de feitelijke inzet van de Stopreactie, behoeften waarin deze reactie voorziet, wijze waarop organisatie, afdoening en samenwerking gestalte krijgen en het vaststellen van de belangrijkste opbrengst voor betrokkenen van de Stopreactie.

Het nu in 2002 uitgevoerde onderzoek is een complementair onderzoek op het eerste en richt zich vooral op de voorfase (aanbieden, toeleiden en doorverwijzen door de politie) van de Stopreactie.

Doelstelling en werkwijze onderzoek

Het onderzoek naar het (niet) bereik van de Stopreactie heeft als doel informatie te verzamelen over:

- aard en omvang van de niet bereikte doelgroep;
- redenen waarom er geen aanbod is gedaan;
- redenen van niet deelname door de ouders;
- noodzakelijke bijstellingen van het beleid inzake de Stopreactie.

Om de onderzoeksinformatie te kunnen verzamelen is gekozen voor een gevarieerde onderzoeksaanpak waarbij naast een analyse van (bijgewerkte) registratiegegevens in zes voor het onderzoek zorgvuldig geselecteerde politiedistricten (in drie politiekorpsen) casusinterviews zijn gehouden met verbalisanten en vervolgens interviews met sleutelpersonen bij de politie en Haltbureaus binnen deze zes politiedistricten zijn afgenomen.

Tenslotte is gepoogd ouders te interviewen uit de zaken die voor de casusinterviews met verbalisanten zijn geselecteerd en die het aanbod Stopreactie hebben geweigerd. Pogingen daartoe hebben weinig opgeleverd.

Cijfers: omvang van de geregistreeerde en (niet) bereikte groep

Uit het registratieonderzoek blijkt dat in de zes districten volgens de officiële politieregistraties een beperkt aantal 12-minners met de politie in aanraking komt. Het totaal aantal 12-minners in de zes districten bedroeg 390. Deze behoren niet allen tot de doelgroep van de Stopreactie: van deze totale groep geregistreeerde 12-minners blijkt ongeveer driekwart (295) Stopwaardig. Van deze Stopwaardige zaken rondt uiteindelijk ongeveer eenderde deel de Stopreactie volledig af. Dat betekent dat tweederde van de doelgroep geen aanbod krijgt, bij de politie niet ingaat op het aanbod of later na instemming bij de politie alsnog afhaakt.

Uit de registraties blijkt dat de belangrijkste reden voor niet bereik is gelegen in de aanpak van de politie: in bijna 42% van alle geregistreeerde Stopwaardige zaken doet de politie geen aanbod voor een Stopreactie.

De invloed van ouders die weigeren op het aanbod in te gaan is verhoudingsgewijs van geringere betekenis. Ongeveer 12% (9% bij de politie en nog eens 3% bij de intake bij het Haltbureau) van de totale doelgroep komt om deze reden niet toe aan een Stopreactie.

De fase van doorverwijzing van politie naar Haltbureau en intake is (inclusief de hiervoor genoemde 3%) goed voor 12% niet bereik van de totale doelgroep. Dat lijkt dus mee te vallen. Als echter ingezoomd wordt op de groep ouders van 12-minners die bij de politie ingegaan zijn op het aanbod Stopreactie (143) dan valt van deze groep uiteindelijk nog eens bijna 25% uit en komt niet tot een volledig afgeronde Stopreactie.

Ervan uitgaande dat de selectie van politiedistricten representatief genoeg is voor een landelijke extrapolatie is op basis van de gevonden cijfers een schatting gemaakt van het aantal twaalfminners dat jaarlijks officieel door de politie wordt geregistreerd. Dat zijn naar schatting 4500 12-minners tussen de 5 en de 12 jaar.

In 1996 is door het WODC op basis van een onderzoek ('Over criminaliteit en kattenkwaad') ook een landelijke schatting gemaakt van het percentage 8-tot en met 11-jarigen dat jaarlijks officieel door de politie wordt geregistreerd. Het WODC-onderzoek kwam tot een schatting van 0,5%; dit onderzoek komt voor dezelfde leeftijdsgroep in 2001 tot een ongeveer vergelijkbare schatting van 0,52%.

Het werkproces bij de politie rond de Stopreactie is van invloed op het aantal met succes verwezen zaken. Indien het doorverwijzingsproces wordt uitbesteed, worden de meeste aanbiedingen voor een Stopreactie gedaan maar ligt daarentegen het aantal ouders dat niet op de Stopreactie ingaat hoger. Centrale monitoring van het doorverwijzingsproces is niet van invloed op de getalsmatige verhouding tussen ouders die wel en ouders die niet instemmen met een Stopreactie. Wel lijkt in dat geval het aantal geregistreerde zaken hoger te liggen.

Niet bereik: redenen om geen aanbod te doen

Als wordt gekeken naar niet bereik en ingezoomd wordt op de aanbodkant (zoals gezegd goed voor 42% niet bereik/uitval van zaken) dan valt op dat de groep die wel een aanbod krijgt van de politie gemiddeld iets ouder is dan de groep die geen aanbod krijgt. Dat klopt met de opbrengst van de beleidsinterviews dat politiefunctionarissen en Haltmedewerkers de Stopreactie over het algemeen vooral geschikt vinden voor iets oudere kinderen. Er zijn geen verschillen met betrekking tot geslacht en etniciteit gevonden tussen de groep die wel en de groep die geen aanbod Stopreactie heeft gehad. Dit lijkt enigszins strijdig met de opvatting van beleidsmakers bij de politie en medewerkers van de Haltbureaus die aangeven dat juist allochtone families moeilijk te bereiken zijn.

Hieronder worden de belangrijkste redenen genoemd om geen aanbod te doen uit het onderzoek.

- Gebrek aan bekendheid met de Stopreactie en gering draagvlak bij de politie (vooral in beleidsinterviews genoemd); geïnterviewde verbalisanten zijn een andere mening toegedaan, maar bij nadere analyse van de interviews door de onderzoekers bleek wel dat de verbalisanten die afzien van een aanbod vaker slecht of matig bekend zijn met de Stopreactie.
- De inschatting of het feit Stopwaardig is: uit de interviews met verbalisanten blijkt dat de context en de omstandigheden van het feit een rol spelen bij het al dan niet aanbieden van een Stopreactie.
- De door verbalisanten ingeschatte reactie van de ouders (zorgelijke omgeving: hoe reageren zij op het kind en het feit), de inschatting van de gezinssituatie (al dan niet bekend, problematisch) of de reactie van het kind tijdens aanhouding of op het politiebureau (genoeg gestraft).

- De mate van stedelijkheid (stad of buitengebieden): met name verbalisanten in buitendistricten lijken geneigd om een oplossing binnen het gezin of de gemeenschap te kiezen.

Een groot deel van de ouders weet overigens weinig tot niets van de Stopreactie. Daardoor moeten verbalisanten een extra drempel nemen: zij moeten op het moment van contact met de ouders van de 12-minner hen niet alleen op de hoogte brengen van de aanhouding, maar ook nog gerichte uitleg geven over het mogelijke vervolg op de aanhouding.

Niet bereik: redenen van ouders om niet op het aanbod in te gaan

Als wordt gekeken naar niet bereik en ingezoomd wordt op de vraagkant (ouders gaan niet op het aanbod in, zoals gezegd goed voor 12% niet bereik/uitval van zaken) dan zijn er geen aantoonbare verschillen in leeftijd en geslacht tussen de groep kinderen waarvan de ouders deelname van hun kind weigeren en de groep kinderen waarvan de ouders goedkeuring verleent voor deelname aan een Stopreactie. Hoewel er kleine verschillen zijn ten aanzien van etniciteit (ouders van allochtone afkomst lijken iets sterker vertegenwoordigd in de groep die goedkeuring verleent) kan op basis van dit onderzoek evenmin worden geconcludeerd dat etniciteit een rol speelt bij het al dan niet accepteren van een aanbod Stopreactie.

Als belangrijkste redenen om op het aanbod in te gaan komt uit het onderzoek naar voren dat ouders de Stopreactie als middel zien om het kind te laten merken dat er grenzen overschreden zijn. Ook blijkt instemming met het aanbod afhankelijk van de inschatting van de ernst van het feit door de ouders.

Hieronder worden de belangrijkste redenen genoemd om niet in te gaan op het aanbod Stopreactie door de ouders.

- De beoordeling door ouders van het feit als 'baldadigheid': de Stopreactie staat niet in verhouding tot het gepleegde feit; overigens wordt dat argument zowel bij lichte als zwaardere feiten gebruikt.
- Ouders willen zelf straffen of vinden dat het kind al genoeg is gestraft door aanhouding door de politie. Deze reactie komt regelmatig voor bij kleine vergrijpen en grote impact van de aanhouding op het kind. Ouders die vinden dat zij de opvoeding goed onder controle hebben twijfelen eerder aan het nut van de Stopreactie.
- Ouders willen geen bemoeienis van derden. Ouders die weinig ophebben met bemoeienis vanuit de overheid en/of politie hebben in de regel ook geen behoefte aan de Stopreactie.
- Ouders ontkennen schuld of rol van het kind.
- De tijd tussen delict en Stopreactie duurt te lang.

In hoofdstuk 6 zijn de conclusies en aanbevelingen opgenomen. De belangrijkste conclusies zijn in de tekst van deze samenvatting verwerkt. In dat hoofdstuk wordt met nadruk gewezen op het (brede) belang van zorgvuldige (systematisch, volledig en betrouwbaar) registratie van twaalfminners om de doelgroep beter in beeld te krijgen en het bestaande verschil tussen perceptie en feiten ten aanzien van 12-minners te verminderen.

De aanbevelingen van het onderzoek richten zich onder meer op:

- Investeren in bekendheid van en voorlichting over de Stopreactie.
- Bekendheid met doorverwijzingsprocedure (als maatwerk) vergroten.
- Inbedden Stopreactie in pakket van maatregelen.
- Inzet casuïstiek overleg.
- Inzet Stopreactie koppelen aan schooladoptieplan.
- Duidelijk maken waar de Stopreactie voor staat (naast preventie ook weerbaarheid vergroten).

1 Inleiding

In 1997 is in een notitie 'Kinderen en Criminaliteit'¹ de aanbeveling gedaan om als onderdeel van een pakket van maatregelen voor 12-minners die een Haltwaardig delict hebben gepleegd een equivalent van de Haltaanpak te ontwikkelen.

Bij diverse Haltbureaus² zijn vanaf dat moment projecten gestart voor 12-minners; de nadruk lag daarbij op een groepsgewijs aanbod³.

De Staatssecretaris van Justitie heeft in 1998 de genoemde aanbeveling overgenomen. Een en ander heeft geleid tot het in gang zetten van een ontwikkeltraject.

Op 1 mei 1999 is een landelijk experiment met de Stopreactie voor 12-minners van start gegaan in alle arrondissementen voor de periode van een jaar. In de Aanwijzing Stopreactie (1999) staat vermeld dat de Stopreactie een vrijwillig aanbod is dat begrepen moet worden als pedagogische handreiking. Uitgangspunt bij de Stopreactie is de ouderlijke verantwoordelijkheid. De Stopreactie is een vrijwillig en vrijblijvend aanbod dat dient als ondersteuning van de ouderlijke verantwoordelijkheid.

Tijdens het eerste experimentele jaar van de Stopreactie is, in opdracht van het Ministerie van Justitie, een evaluatieonderzoek verricht naar het bereik, de ervaringen en de effecten van de Stopreactie. De evaluatie is uitgevoerd door DSP-groep. Het rapport *Stopreactie, bereik, ervaringen en effecten tijdens het experimentele jaar* bevat de evaluatieresultaten en aanbevelingen⁴. Het rapport wijst op een duidelijke meerwaarde van de Stopreactie, maar legt ook een aantal verbeterpunten bloot. Het bereik van de Stopreactie wordt een van de belangrijkste verbeterpunten genoemd. Uit de evaluatie blijkt dat niet alle kinderen die in aanraking komen met politie en vallen onder de criteria voor de Stopreactie, daadwerkelijk deelnemen aan de Stopreactie.

In het evaluatierapport wordt reeds gewezen op een aantal verklarende factoren voor niet-bereik en niet-deelname van de doelgroep.

Zo is in interviews met politiefunctionarissen en Haltmedewerkers het vermoeden geuit dat nog niet alle 12-minners die vallen onder de criteria voor de Stopreactie daadwerkelijk zijn doorverwezen door de politie. Cijfers over het aantal 12-minners dat om deze reden niet bereikt is, waren tijdens het experimentele jaar nog niet systematisch beschikbaar.

Een factor die van invloed is op niet-deelname is de reactie van ouders. Uit de evaluatie is gebleken dat een deel van de ouders geen toestemming gaf voor deelname of na een eerste gesprek met politie of Haltbureau besloot af te haken. De Stopreactie en de daaraan voorafgaande procedure (bijvoorbeeld politiecontact met ouders en/of kind) sloten onvoldoende aan bij de behoeften en verwachtingen van deze ouders.

Uit de interviews met medewerkers van politie en Haltbureaus zijn verschillende categorieën 'weigeraars' onderscheiden⁵:

- ouders die menen dat zij zelf al passend hebben gereageerd op het gedrag van het kind en de Stopreactie te zwaar vinden (vaak hoger opgeleiden);

Noot ¹ Ministerie van Justitie, Directie PJS, februari 1997.

Noot ² Haaglanden, Haarlem, Maastricht, Rotterdam/Rijnmond-Zuid, Venray.

Noot ³ In Haarlem is geëxperimenteerd met een individueel aanbod.

Noot ⁴ Slump GJ, Dijk E van, Klooster E, Rietveld M.; 'Stopreactie. Bereik, ervaringen en effecten tijdens het experimentele jaar'. Den Haag: Ministerie van Justitie, DPJS, 2000.

Noot ⁵ Zie onder meer 'Stopreactie' pagina 73.

- ouders die zich weinig zorgen maken om hun kind en de Stopreactie overbodig vinden;
- ouders die de Stopreactie te licht vinden vanwege het ontbreken van een strafkarakter (vooral allochtone ouders).

Ten behoeve van de evaluatie is destijds eveneens gesproken met weigerende ouders. Door de ouders genoemde verklaringen om deelname te weigeren waren onder meer de 'te lange periode tussen de Stopreactie en het delict', 'te hard politieoptreden in verhouding tot het delict' en 'kind is al genoeg gestraft door ouders'.

De staatssecretaris van Justitie heeft inmiddels besloten tot continuering en landelijke implementatie van de Stopreactie per 1 augustus 2001⁶. Bij deze beslissing is een aantal nadere acties en maatregelen aangekondigd, mede op basis van aanbevelingen uit het evaluatierapport 'Stopreactie' (2000) en reacties, adviezen en aanbevelingen uit het land. Twee daarvan zijn de inbedding van de Stopreactie in een vaste samenwerkingsrelatie van de politie met andere (deskundige) instanties en een aansluitend aanbod naast het bestaande Stop-materiaal om tot een aanpak te komen die meer is afgestemd op vragen en behoeften van ouders (aanbod op maat). Beide sluiten aan op de inhoud en doelstellingen van het project 'Justitieketen en opvoedingsondersteuning'.

Om het zicht te verbeteren op de niet bereikte en niet-meewerkende groep is vervolgonderzoek noodzakelijk. DSP-groep heeft in de periode oktober 2001-juni 2002 dit vervolgonderzoek uitgevoerd.

In deze rapportage wordt verslag gedaan van de opbrengsten van het onderzoek.

Leeswijzer

Aan het begin van het rapport is een samenvatting opgenomen. De snelle lezer wordt geadviseerd deze samenvatting in combinatie met hoofdstuk 6 door te nemen.

In hoofdstuk 2 wordt een verantwoording gegeven van de onderzoeks-aanpak.

In hoofdstuk 3 wordt aandacht besteed aan cijfers rond geregistreerde 12-minners en het beleid in de drie onderzochte politieregio's/-korpsen.

In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de vraag of de doelgroep met de Stopreactie middels een aanbod wordt bereikt en de verschillen tussen de groep die wel een aanbod heeft gehad en de groep die dat niet heeft gehad.

In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de redenen waarom ouders van 12-minners al dan niet op het aanbod Stopreactie ingaan

In hoofdstuk 6 worden de conclusies en aanbevelingen weergegeven.

Noot ⁶ In een brief aan de Tweede Kamer d.d. 3-7-2001.

2 Onderzoeksaanpak

2.1 Doelstelling en onderzoeksvragen

Het onderhavige onderzoek dient informatie op te leveren over:

- zicht op aard en omvang van niet bereikte doelgroep;
- redenen waarom er geen aanbod is gedaan (vooral gericht op factoren aan de aanbodzijde);
- redenen van niet deelname (vooral gericht op factoren aan de vraagzijde);
- noodzakelijke bijstellingen van het beleid inzake de Stopreactie.

Bij aanvang van het onderzoek is aangegeven dat er een onderscheid aangebracht dient te worden tussen vraag- en aanbodzijde om vervolgens te kunnen focussen op het aspect van aansluiting van vraag en aanbod inzake de Stopreactie.

Genoemde probleemstelling is geoperationaliseerd in de volgende vier subdoelstellingen:

- 1 Geef op basis van (politie)registratie van de kinderen tot 12 jaar die (binnen een bepaalde tijd en regio) in aanraking komen met politie aan:
  - wat de aard en omvang is van de doelgroep die onder de criteria van de Stopreactie valt;
  - wat de aard en omvang is van categorie aan wie geen aanbod voor een Stopreactie is gedaan (en zo mogelijk: deelname weigert).
Zet deze categorie af tegen de categorie aan wie wel een aanbod is gedaan.
- 2 Bepaal aan de hand van de ervaringen van professionals bij politie en Halt welke knelpunten zich voordoen bij het aanbod Stopreactie aan de doelgroep.
- 3 Bepaal aan de hand van zicht op ervaringen en meningen van ouders welke knelpunten zich voordoen bij het bereiken van de doelgroep (deelname), welke behoeften er leven bij de doelgroep en welke factoren een rol spelen om te beslissen niet deel te nemen aan de Stopreactie en hoe het aanbod beter zou kunnen aansluiten op de vraag.
- 4 Geef op basis van de registratiegegevens en ervaringen van professionals en de doelgroep aan of er aanpassingen van het beleid wenselijk zijn met het oog op een doeltreffend bereik van de Stopreactie.

Een en ander heeft geleid tot de uitwerking van de volgende onderzoeksvragen.

Onderdeel 1: zicht op aard en omvang van niet bereikte doelgroep

- 1 Hoe wordt de groep 12-minners met politiecontact die qua persoonlijke en delictkenmerken tot de doelgroep van de Stopreactie behoort door de politie geregistreerd?
- 2 Hoe groot is de groep 12-minners met politiecontact die qua persoonlijke en delictkenmerken tot de doelgroep van de Stopreactie behoort?
- 3 Hoeveel van hen worden bereikt door de Stopreactie en hoeveel niet?
- 4 Wat zijn kenmerken van de niet bereikte 12-minners en hun ouders? Zijn er verschillen in kenmerken met de wel bereikte groep?
- 5 Zijn er regionale verschillen (naar politiekorps, Haltbureau) in bereik, redenen van niet bereik en in kenmerken van de niet bereikte groep?

Onderdeel 2: redenen waarom er geen aanbod is gedaan

- 1 Wat zijn oorzaken van het niet aanbieden van de Stopreactie?
- 2 Zijn er verschillen in kenmerken tussen de groep waaraan wel respectievelijk waaraan geen aanbod Stopreactie is gedaan?

Onderdeel 3: redenen van niet deelname

- 1 Wat zijn de redenen dat een deel van de doelgroep niet deelneemt aan de Stopreactie? Vindt er bij niet deelname een (andere) verwijzing plaats?
- 2 Wat zijn de kenmerken van de ouders en kinderen die niet deelnemen?
- 3 Wat zijn de behoeften bij ouders die niet deelnemen aan de Stopreactie?
- 4 Wat zijn de redenen voor ouders om niet deel te nemen?
- 5 Onder welke voorwaarden zouden ouders wel toestemming geven voor deelname?

Onderdeel 4: bijstelling beleid noodzakelijk

- 1 Is bijstelling van het Stopbeleid noodzakelijk met het oog op een doeltreffend aanbod van de Stopreactie en deelname aan de Stopreactie?
- 2 Is bijstelling van het Stopbeleid noodzakelijk met het oog op een heldere en effectieve inbedding van de Stopreactie binnen het bredere aanbod voor (opvoedings)ondersteuning en preventie?

2.2 Onderzoeks aanpak

Binnen het onderzoek naar de niet bereikte doelgroep van de Stopreactie zijn verschillende methoden gebruikt. Allereerst is getracht met behulp van registraties van 12-minners een beeld te krijgen van de aantallen. Vervolgens is op basis van deze registratiegegevens een selectie van zaken gemaakt waar met behulp van kwalitatieve onderzoeksmethoden (casusinterviews met betrokken politiefunctionarissen) dieper is ingegaan op de materie. Daarop aansluitend is gepoogd de ouders uit de betreffende casus die geweigerd hebben te benaderen voor een interview. Tenslotte zijn interviews gehouden met professionals op beleids- en uitvoerend niveau die werkzaam zijn bij politie en de Haltbureaus.

In deze paragraaf worden de onderzoeks aanpak en de verschillende onderzoeksinstrumenten verder toegelicht.

2.2.1 Registratieanalyse van 12-minners bij de politie

Allereerst is een selectie gemaakt van drie politiekorpsen op basis van de volgende criteria:

- variatie in korpsgrootte;
- spreiding over het land;
- stand van zaken met betrekking tot de Stopreactie.

Op basis van deze criteria is een selectie gemaakt van drie politiekorpsen en daarbinnen in totaal 6 politiedistricten⁷.

Noot 7 Veel dank is verschuldigd aan mevrouw mr. I. Polman, projectleider Landelijk Project Intensivering Politie Jeugdtaak voor haar bijdrage en ondersteuning om te komen tot een goede en representatieve selectie van korpsen en districten voor dit onderzoek.

Daarna is een vooronderzoek verricht binnen de 6 geselecteerde districten om na te gaan of registratiegegevens apart verzameld zouden moeten worden via een registratieonderzoek⁸ (over een periode van drie maanden) dan wel of gebruik zou kunnen worden gemaakt van de bestaande politieregistraties.

Het vooronderzoek leverde een beeld op districtsniveau op dat volgens de officiële politieregistratie een beperkt aantal 12-minners met politie in aanraking komt⁹. Om toch betrouwbare uitspraken te kunnen formuleren kon daarom niet worden volstaan met een apart registratieonderzoek over de periode van drie maanden. Een periode van minimaal een jaar bleek noodzakelijk om tot voldoende aantallen te komen. Tegelijkertijd bleek dat de benodigde registratie-items na de nodige bewerking redelijk gevuld konden worden op basis van de bestaande politieregistraties.

In één district was het aantal registraties bovendien zo gering dat besloten is de gehele regio in het onderzoek te betrekken (bestaande uit 3 districten). Daarnaast stuitte de aanpak van een versterkt en verdiept (geoptimaliseerd) registratieonderzoek op lokaal niveau op veel weerstand c.q. praktische onmogelijkheden.

Om het onderzoek niet langer te laten duren dan strikt noodzakelijk, en mede op basis van het feit dat de vulling van registraties beter mogelijk bleek dan verwacht, is besloten retrospectief de registraties van 12-minners te onderzoeken die voor een strafbaar feit in 2001 met de politie in aanraking zijn geweest. Hiervoor zijn van vier districten (afkomstig uit twee regio's) alle registraties in het bedrijfsprocessysteem handmatig doorgenomen. In de twee resterende districten kon gebruik gemaakt worden van andere registratiesystemen¹⁰ die naast het bedrijfsprocessysteem door de politie gebruikt werden.

Met aanvullende interviews kon op basis van het vooronderzoek het grootste deel van de voor het onderzoek relevante aspecten (lees: gewenste registratie-items) per registratie bepaald worden.

Binnen het registratiegedeelte is de groep 12-minners die in aanraking komt met de politie op verzoek van de begeleidingscommissie overigens breder in kaart gebracht dan de specifieke doelgroep van de Stopreactie.

2.2.2 Casusinterviews met verbalisanten

Algemeen

Om meer zicht te krijgen op kenmerken van de ouders en 12-minners, zijn vervolgens via casusinterviews (geselecteerd uit de registratiegegevens) aan de hand van een korte vragenlijst politiefunctionarissen bevestigd die contact met de ouders en de 12-minner hebben gehad. Daarbij is een onderscheid gemaakt in zaken die wel door de Stopreactie bereikt en niet door Stopreactie bereikt zijn.

Aantallen en keuzen

Voor de interviews met verbalisanten zijn 65 zaken van geregistreerde 12-minners nagelopen. De betreffende zaken zijn geselecteerd uit 395 zaken

Noot 8 De bedoeling was dat er een apart registratieformulier ingezet zou worden om in de geselecteerde politiekorpsen gedurende drie maanden een versterkt en verdiept (geoptimaliseerd) registratieonderzoek te verrichten.

Noot 9 Waarschuwingen zonder officiële reprimandes konden in het onderzoek niet gekwantificeerd worden, want die worden niet geregistreerd.

Noot 10 In deze databestanden, die het casuïstiek overleg tussen zorginstellingen, de Raad en de politie ondersteunen, wordt dagelijks door de politie geregistreerd welke 12-minners met hen in aanraking komen (exclusief reprimandezaken afgedaan op straat).

(zie hoofdstuk 3) die voor het onderzoek zijn gebruikt. De selectie heeft plaatsgevonden op basis van de datum van de aanhouding. Er is gekozen om voor de casusinterviews alle Stopwaardige 12-min zaken uit de tweede helft van 2001 te selecteren¹¹.

Om verschillende redenen¹² bleek het onmogelijk alle verbalisanten te spreken die de 65 zaken hadden afgedaan. Uiteindelijk zijn 46 12-min zaken gereconstrueerd aan de hand van interviews met betrokken verbalisanten, jeugdcoördinatoren en maatschappelijk werkers bij politie¹³.

De gesprekken zijn gevoerd aan de hand van vragenlijsten. Vanaf het moment van de aanhouding is nagelopen:

- wat de reactie was van het kind;
- wat de reactie was van de ouders;
- hoe de communicatie met de politie is verlopen;
- de bekendheid met het aanbod Stopreactie bij de ouders;
- de reactie van de ouders op de Stopreactie.

Doel van de gesprekken was om duidelijker te krijgen waarom sommige ouders wel en anderen niet instemmen met het aanbod. Aan de categorie ouders die deelname aan de Stopreactie weigerden is specifieke aandacht besteed. Onderzocht is of ouders behoefte hebben aan een andere invulling van de Stopreactie of een ander type (hulp)aanbod.

Van de 46 zaken waren 7 zaken zogenaamde weigerzaken. De ouders van deze zaken zijn eveneens benaderd voor interviews (zie paragraaf 2.2.4).

2.2.3 Interviews met professionals

De informatie die de registratieanalyse en de casusinterviews hebben opgeleverd zijn aangevuld met informatie uit telefonische interviews met sleutelpersonen bij politie (10) en Haltbureaus (6). Uit elk van de drie geselecteerde regio's zijn ten minste twee politiefunctionarissen en twee Haltmedewerkers geïnterviewd. De ene te interviewen medewerker is betrokken bij de beleidsmatige kant van de Stopreactie, de andere medewerker heeft direct contact met de doelgroep. Op deze wijze is zo breed mogelijk onderzoeksinformatie verkregen.

De interviews hadden als doel het zicht te verbeteren op de knelpunten die zich volgens professionals voordoen bij de aansluiting tussen het aanbod van de Stopreactie (het bereik) en de daadwerkelijke deelname door de doelgroep.

2.2.4 Interviews met ouders die hebben geweigerd

In het kader van het onderzoek zijn ook ouders benaderd die de Stopreactie

Noot 11 Met uitzondering van een district waar alleen zaken uit de laatste drie maanden van 2001 zijn gebruikt.

Noot 12 Het is niet gelukt om interviews te houden met alle betrokken verbalisanten. Een deel van de interviews is vervallen doordat de betrokken verbalisant langdurig ziek was, studieverlof had of uit dienst was getreden. In enkele gevallen is er wel contact gelegd met een verbalisant, maar heeft dit niet geleid tot een (bruikbaar) interview. Verder wist een klein aantal verbalisanten zich erg weinig te herinneren over bijvoorbeeld de reactie van de ouders (Overigens moet opgemerkt worden dat de politiefunctionarissen die in kleinere dorpen werken zich vaker nauwkeurig wisten te herinneren hoe een zaak verlopen was, dan de politiefunctionarissen die in grotere steden werken). Omdat hierdoor relevante informatie ontbrak, zijn de betreffende interviewverslagen niet meegenomen in de analyse. Tenslotte heeft één verbalisant medewerking aan het onderzoek geweigerd. Hij gaf aan niet de privacy te willen aantasten van de 12-minner en diens familie. Een bezwaar dat overigens ook door verschillende andere verbalisanten is genoemd, maar na uitleg van de onderzoekers over het anoniem gebruik van de onderzoeksgegevens geen probleem meer vormde.

Noot 13 Gespecificeerd: 19 zaken waarin geen aanbod Stopreactie is gedaan, 7 zaken waarin ouders deelname aan de Stopreactie weigerden en 20 zaken waarin de Stopverwijzing is geslaagd.

hebben geweigerd. De ouders zijn geselecteerd uit de zaken waarin casusinterviews met politiefunctionarissen zijn gehouden.

Deze ouders zijn op basis van de regelgeving uit de Wet Bescherming Persoonsregistratie benaderd via de politiekorpsen omdat de onderzoekers niet direct over de personalia van ouders mochten beschikken.

Overigens leverden de in aanmerking komende zaken slechts 7 interviewbare weigerzaken op¹⁴. Uiteindelijk bleek het lastig deze ouders te bereiken. In totaal zijn 4 reacties ontvangen: 2 keer weigerden de ouders medewerking aan het interview; met de 2 andere ouders is een kort telefonisch interview gehouden.

2.2.5 Relatie met eerder Stoponderzoek

Het door de DSP-groep in 2000 uitgevoerde onderzoek naar de Stopreactie is gericht op bereik, ervaringen en effecten van de Stopreactie (moment van instroom bij Haltbureau tot aan afdoening) gedurende het experimentele jaar¹⁵. In dat onderzoek stonden de vragen centraal naar feitelijke inzet van de Stopreactie, de behoeften waarin de Stopreactie voorziet, de wijze waarop organisatie, effectieve afdoening en samenwerking gestalte krijgen en het vaststellen van de belangrijkste opbrengst van de Stopreactie. Dit onderzoek focust, gezien de onderzoeksvragen, vooral op de voorfase van de Stopreactie (de toeleiding en doorverwijzing vanaf het moment van het delict). De onderzoeksresultaten zijn daarom complementair op de resultaten van het vorige onderzoek. Waar mogelijk zal in de conclusies en aanbevelingen een link gelegd worden met het eerdere onderzoek.

Noot 14 Overigens zijn ook nog 4 ouders benaderd aan wie geen aanbod is gedaan.

Noot 15 Slump GJ, Dijk E van, Klooster E, Rietveld M.; 'Stopreactie. Bereik, ervaringen en effecten tijdens het experimentele jaar'. Den Haag: Ministerie van Justitie, DPJS, 2000

3 Cijfers en beleid

3.1 Geregistreerde 12-minners

Het grootste deel van twaalfminners dat jaarlijks in aanraking komt met de politie en officieel geregistreerd wordt voldoet aan de zogenaamde Stopcriteria¹⁶. Te verwachten valt dat deze groep kinderen doorstroomt naar Haltbureau voor een Stopreactie. In de praktijk blijkt echter dat lang niet iedere jeugdige die voor de Stopreactie in aanmerking komt daadwerkelijk deelneemt.

In dit hoofdstuk wordt daarom gekeken naar de uitval in het doorverwijzingsproces in een zestal politiedistricten.

In paragraaf 3.3 worden deze resultaten geëxtrapoleerd naar een landelijke schatting.

3.2 Opmerkingen bij de registratiecijfers

De cijfers in dit hoofdstuk moeten met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden. In de eerste plaats is het belangrijk te vermelden dat de gegevens onttrokken zijn aan registratiesystemen uit 6 politiedistricten. Deze districten zijn, met het oog op representativiteit, zo zorgvuldig mogelijk geselecteerd. Naast het feit dat niet alle politieregio's in het onderzoek vertegenwoordigd zijn wordt alleen gewerkt met *geregistreerde* 12-minners. Een jeugdige met politiecontact die zonder registratie voor een strafbaar feit naar huis gestuurd wordt, blijft buiten beeld. Hoe groot dit aantal is valt moeilijk in te schatten. Op basis van de interviews met de districtscoördinatoren kan worden afgeleid dat dit aantal waarschijnlijk aanzienlijk is. Eerdere self-reportonderzoeken komen tot verschillende percentages¹⁷.

3.2.1 12-minners met politiecontact

In tabel 3.1 wordt een overzicht gegeven van alle 12-minners die binnen de onderzoeksdistricten in 2001 voor een strafbaar feit geregistreerd zijn. Zoals uit de cijfers blijkt komt iets meer dan driekwart (295 12-minners) in aanmerking voor een Stopreactie. In deze groep zitten ook 12-minners die hebben deelgenomen aan het programma nadat in overleg met de (Hulp) Officier van Justitie conform de aanwijzing Stopreactie is afgeweken van de Stopcriteria in enge zin¹⁸. Ruim 10% komt niet in aanmerking voor een Stopreactie omdat het recidivisten betreft. Een klein aantal is niet 'Stopwaardig' omdat het een sociale indicatie kent, een te licht of juist te zwaar delict gepleegd heeft of ontkent verantwoordelijk te zijn voor het strafbaar feit.

Recidiverende 12-minner worden overigens niet vaak verdacht van zware feiten; de delicten waarvoor ze in 2001 geregistreerd werden zijn overwegend gewoon Stopwaardig.

Noot 16 Zie bijlage 1 voor de criteria voor deelname aan een Stopreactie

Noot 17 'De nazaten van Pietje Bell', Rovers en Wouters, 1996: 10 tot 25% regelovertredend gedrag gemeld door 11-13 jarigen; 'Self-report onderzoek', WODC, 1996: 1 tot 15% ooit een delict gepleegd door 8-24 jarigen. Overigens is het voor het interpreteren van uitkomsten van self-report studies zaak om de wijze van vraagstelling in het onderzoek (en in vragenlijsten) goed in ogenschouw te nemen. Ook de leeftijdsindeling in deze onderzoeken wijkt af van de doelgroep van de Stopreactie (alle kinderen onder de 12 jaar).

Noot 18 De (hulp) officier van justitie is bevoegd toestemming te geven voor het aanbieden van een Stopreactie in een niet-Stop-waardige situatie.

De groep 12-minners die afvalt voor de Stopreactie omdat het delict te zwaar is, wordt voornamelijk verdacht van agressie- en geweldsdelicten.

Tabel 3.1 Onderzoekspopulatie (totaal voor een strafbaar feit geregistreerde 12-minners in de 6 onderzoeksdistricten)

kwificatie geregistreerde 12minner	aantal	%
verdachte is Stopwaardig en/of heeft stopvoorstel gekregen	295	76
verdachte ontkent het delict gepleegd te hebben	9	2
verdachte heeft een sociale indicatie	15	4
verdachte heeft een te licht delict gepleegd	12	3
verdachte heeft een te zwaar delict gepleegd	13	3
verdachte heeft meerdere politiecontacten	46	12
totaal	390	100

3.2.2 Uitval in het doorverwijzingsproces

In dit onderzoek wordt gekeken naar het bereik van de doelgroep van de Stopreactie. Binnen de registratiegegevens van de 6 districten bestaat de doelgroep uit de 12-minners die stopwaardig zijn en/of een Stopreactie hebben gekregen. In het vervolg van deze rapportage wordt alleen nog aandacht besteed aan deze groep¹⁹.

In figuur 3.1 wordt een overzicht gegeven van de doorstroom naar de Stopreactie. In het schema zijn de percentages overigens steeds berekend op het totaal aantal 12-minners in het onderzoek dat tot de doelgroep van de Stopreactie gerekend kan worden (295).

Uit het stroomschema blijkt dat het bereik van de Stopreactie voor het grootste deel bepaald wordt tijdens de doorstroom in de eerste fase van het verwijzingsproces, namelijk het optreden van de politie. In iets minder dan de helft (42%) van de Stopwaardige zaken werd geen aanbod gedaan terwijl het strafbare feit en de persoonlijke omstandigheden van het kind volgens de aanwijzing Stopreactie daartoe wel aanleiding gaven.

De tweede fase in het doorverwijzingsproces is van veel geringere invloed op het bereik: in 9% van Stopwaardige zaken (295) wordt het niet-bereik van de Stopreactie bepaald door ouders die het aanbod van de politie weigeren. Dit impliceert tevens dat de overgrote meerderheid van de ouders die een aanbod hebben gekregen deelname aan de Stopreactie toezegt.

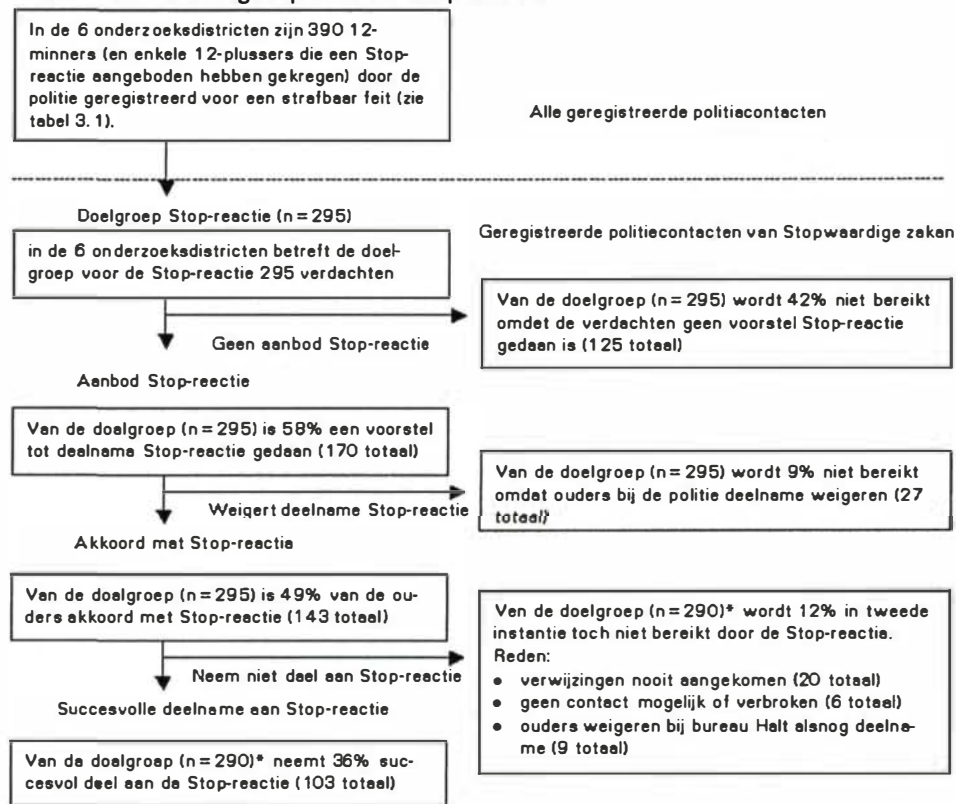
De invloed van de derde fase, die van aanmelding en intake bij het Haltbureau is op de daadwerkelijke toestroom naar de Stopreactie relatief beperkt. In deze derde fase van het stroomschema valt zo'n 12% van de totale doelgroep van 295 twaalfminners af.

Als we de uitval in de derde fase (35 zaken) echter afzetten tegen het totaal aantal van 143 naar Haltbureaus *doorverwezen* zaken (waarin ouders dus bij de politie hebben *ingestemd* met een Stopreactie) dan blijkt dat daarvan bijna 25% uitvalt. De belangrijkste reden hierbij is het niet aankomen van de zaak na doorverwijzing door de politie (20 van de 35 zaken). Deze 20 zaken zijn volgens de politieregistratie verwezen maar nooit administratief aangemeld bij de Haltbureaus.

Noot 19 Zoals uit tabel 3.1 is gebleken betreft dit 295 twaalfminners.

Figuur 3.1 Bereik van de doelgroep met de Stopreactie

*Van een vijftal doorverwijzingen valt niet na te gaan of ze al dan niet bij bureau Helt aangekomen zijn. Voor de berekening van het percentages 'succesvolle deelname Stop-reactie' en 'wordt uiteindelijk toch niet bereikt' zijn deze buiten beschouwing gelaten.

3.2.3 Uitzondering op de Stopcriteria

In aanvulling op het stroomschema is het nog belangrijk te melden dat in een kwart van de 170 zaken (zie stroomschema), waar een Stopreactie aangeboden is door de (Hulp) Officier van Justitie, gebruik gemaakt is van de bevoegdheid om in individuele gevallen af te wijken van de Stopcriteria in enge zin. Deze groep bestaat voornamelijk uit recidivisten, die door hun herhaalde politiecontacten volgens die criteria niet in aanmerking komen voor een Stopreactie.

3.2.4 Gepleegde delicten doelgroep Stopreactie

In tabel 3.2 wordt duidelijk dat het delict diefstal het meest gepleegd is door de groep 12-minners die in aanmerking komen voor een Stopreactie of een Stopreactie hebben gevolgd. Vernieling neemt, met iets meer dan een kwart van de registraties, de tweede plek in. In een klein aantal van de gevallen is het delict niet Stopwaardig maar is wel de Stopreactie aangeboden.

Tabel 3.2 Gepleege delicten (percentage)

<u>type delict</u>	<u>% (n = 295)</u>
agressie en geweldsdelicten (te zwaar)	1
baldadigheid	11
brandstichting	12
diefstal	41
oplichting (te zwaar)	1
vernieling	28
vuurwerk	4
schoolverzuim (te licht)	0
overige niet Stopwaardige delicten (te licht)	1
<u>totaal</u>	<u>100</u>

3.2.5 Schatting naar landelijke aantallen

Het is mogelijk op basis van de registratiecijfers van de 6 politiedistricten een landelijke cijfermatige schatting te maken. Figuur 3.2 geeft daarvan de resultaten.

De veronderstelling is daarbij dat de selectie van 6 politiedistricten, betrokken in dit onderzoek, representatief genoeg is voor een extrapolatie naar een landelijke schatting.

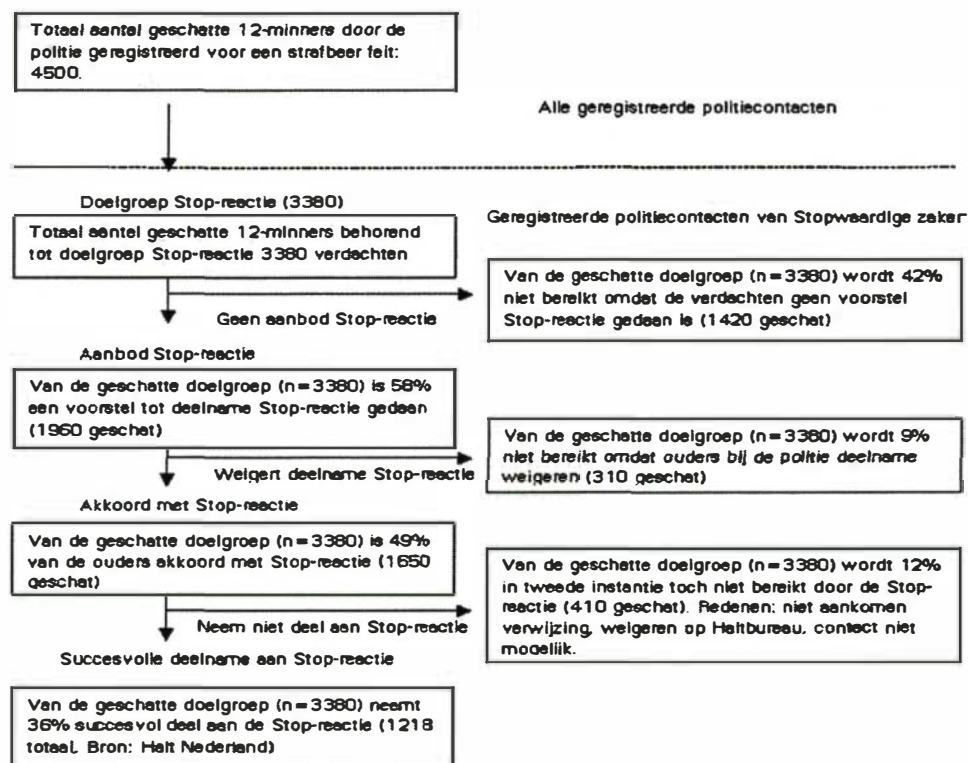
Het aantal volledig afgeronde afdoeningen Stopreactie met delictdatum in 2001 voor de 6 districten (103) is vervangen door hetzelfde aantal voor alle Haltbureaus (1218)²⁰. Vervolgens is met de percentages uit het stroomschema per fase een berekening gemaakt voor een *landelijke schatting*. Het aantal van 1218 is dus conform de uitkomsten van het onderzoek gesteld op 36% van het totaal aantal 12-minners behorend tot de doelgroep van de Stopreactie en zo verder.

Uit het stroomschema met landelijke schattingen blijkt dat de doelgroep van de Stopreactie ongeveer 3.380 12-minners betreft. Het geschatte totale aantal 12-minners met politiecontacten ligt daarmee op ongeveer 4.500²¹. Wanneer we dit aantal afzetten tegen de groep 6- tot en met 11-jarigen in Nederland (1.201.080 in 2001, bron: CBS) dan betekent dit dat naar schatting jaarlijks ongeveer 0,37% van de Nederlandse 12-minners tussen de 5 en 12 jaar door de politie voor een strafbaar feit geregistreerd zou worden.

Noot 20 Dit door Halt Nederland aangeleverde cijfer waarbij uitsluitend zaken met delictdatum in 2001 die zijn afgedaan in 2001 en 2002 zijn geteld is voor de schatting en vergelijking een zuiverder cijfer dan het aantal dat in het jaarverslag 2001 van Halt Nederland staat opgenomen (1160 afgeronde Stopreacties). Daar is namelijk geen rekening gehouden met overloop van zaken van het ene naar het andere jaar (werkvoorraad).

Noot 21 75% van de geregistreerde 12-minners bleek Stop-waardig of heeft een Stopreactie gekregen (zie tabel 3.1). Daarom $100/75 * 3.380 = 4.500$.

Figuur 3.2 Schatting doorstroom van 12-minners met politiecontact naar Haltbureau

Door het WODC²² is in 1996 een verkennend onderzoek verricht naar de stand van zaken met betrekking tot criminaliteit onder 12-minners in Amsterdam, Haarlem en Alphen a/d Rijn. Daarbij werd ook gebruik gemaakt van geautomatiseerde politieregistraties. In de studie wordt geconstateerd dat ongeveer 0,5% van de 8- tot en met 11-jarigen in het jaar 1995 wel eens in contact met de politie is geweest.

Vertaald naar een landelijk gemiddelde zou het dan om 3.500 8- tot en met 11-jarigen gaan die wel eens met de politie in aanraking zijn gekomen.

Als we de cijfers uit ons onderzoek vergelijkbaar willen maken met dit onderzoek moeten we inzoomen op de 8- tot en met 11-jarigen.

- Het percentage 8- tot en met 11-jarigen in de totale onderzoekspopulatie dat officieel door de politie geregistreerd wordt (2001) is 92%. Passen we dat percentage toe op de schatting uit figuur 3.2 dan levert dat een *ruwe* schatting op van ongeveer 4.150 8- tot en met 11-jarigen
- Het percentage 8- tot en met 11-jarigen in de onderzoekspopulatie dat officieel door de politie geregistreerd wordt en valt binnen de doelgroep van de Stopreactie (2001) is 91%. Passen we dat percentage toe op de schatting uit figuur 3.2 dan levert dat een *ruwe* schatting op van ongeveer 3.100 8- tot en met 11-jarigen.
- Uit de cijfers aangeleverd door Halt Nederland blijkt dat van de genoemde 1218 12-minners (2001) die de Stopreactie succesvol hebben afgerond 1.195 (98%) in de leeftijdscategorie van 8 tot en met 11 jaar vallen.

Door de eerste schatting van ongeveer 4.150 af te zetten tegen de groep 8- tot en met 11-jarigen in Nederland (803.165 in 2001, bron: CBS) komen voor 2001 op een percentage van 0,52% van alle 8 tot en met 11 jarigen die in 2001 officieel door de politie geregistreerd zijn.

Noot 22 WODC: 'Over criminaliteit en kattekwaad bij 7 t/m 11 jarigen; Den Haag, 1996.

Ons onderzoek komt op basis van een andere schattingsmethode zes jaar later dus op een ongeveer vergelijkbaar percentage uit met dat van het WODC in 1996.

Daarbij dient te worden opgemerkt dat de selectie van politiekorpsen in ons onderzoek een bredere landelijke spreiding (twee grote steden - waarvan één gedeeltelijk -, drie middelgrote steden en drie landelijk gebieden rond middelgrote steden) te zien geeft dan het WODC-onderzoek (twee grote steden en een middelgrote stad).

3.3 Beleid van politie ten aanzien van de Stopreactie

Tussen politieregio's bestaan verschillen in het beleid met betrekking tot de Stopreactie. In de ene regio verwijst bijvoorbeeld de politiefunctionaris op straat de kinderen door naar het Haltbureau, in andere regio's bepalen externen de doorverwijzing naar de Stopreactie. In deze paragraaf wordt ingegaan op de verschillende typen aanpak en wat dat betekent voor de aard en omvang van de doorverwijzingen. Eerst zullen de verschillende soorten aanpak beschreven worden, daarna wordt met behulp van de registraties van de 6 districten gekeken of ook cijfermatig verschillen te zien zijn.

3.3.1 Aanbieden Stopreactie wordt uitbesteed

In een van de politiedistricten binnen het onderzoek is het doorverwijzen van 12-minners (gecentraliseerd) uitbesteed aan een regionaal initiatief van politie en gemeente dat uitgevoerd wordt door maatschappelijk werkers.

Wanneer een 12-minner voor een strafbaar feit in aanraking komt met politie wordt de zaak doorgespeeld naar een medewerker van het regionaal initiatief die er vervolgens zorg voor draagt dat de ouders binnen 48 uur bezocht worden. Blijkt er sprake van achterliggende problematiek dan wordt er doorverwezen naar de hulpverlening. Is er geen sprake van sociale indicatie dan wordt een Stopreactie aangeboden.

Het aantal doorverwijzingen lijkt door deze aanpak positief beïnvloed te worden. In 2001 toen in bepaalde buitengebieden van het desbetreffende district nog geen medewerkers van het initiatief actief waren, werd geen enkele 12-minner naar Halt doorverwezen. Nadat in 2002 in deze gemeenten voor het eerst medewerkers aangesteld werden is in het eerste half jaar het aantal doorverwijzingen gestegen.

3.3.2 Aanbieden Stopreactie onder toezicht van alle betrokken partijen

In twee regio's wordt binnen casuïstiek overleg risicojongeren, dat geregeld tussen politie, Openbaar Ministerie, Haltbureau, Raad voor de Kinderbescherming en hulpverleningsinstanties²³ plaatsvindt, aandacht besteed aan de uitvoering van het Stopbeleid. Ieder kind dat in de periode tussen twee vergaderingen bij de politie voor een strafbaar feit geregistreerd wordt komt tijdens de bijeenkomst aan bod. Daarbij wordt gekeken of het kind al bekend is en welke vervolgstappen het best op zijn plaats zijn. Door alle zaken zo nauwkeurig te volgen kan bovendien worden nagegaan of een bepaald kind ten onrechte geen Stopreactie heeft aangeboden gekregen.

Noot 23 Bureau Jeugdzorg/ Stichting Jeugdzorg; daarnaast nemen ook de leerplichtambtenaar en de reclassering deel. Dit overleg moet niet worden verward met de voorgenomen landelijke implementatie van 'casuoverleg' per 1 januari 2003 waarbij overleg plaatsvindt tussen politie, Openbaar Ministerie en Raad voor de Kinderbescherming.

Een mogelijk gevolg hiervan kan dan zijn dat de politiefunctionaris die verantwoordelijk is voor de registratie, benaderd wordt met het verzoek alsnog over te gaan tot het (laten) aanbieden van Stopreactie.

Deze aanpak heeft tot gevolg dat diegenen die verantwoordelijk zijn voor het aanbieden van een Stopreactie vrij eenvoudig kunnen worden aangesproken op het niet naleven van de aanwijzing Stopreactie. Bovendien wordt door het registreren van alle jeugdigen goed zicht verkregen op de aantallen en type doorverwijzingen binnen de regio en kan daar waar nodig het beleid worden afgestemd.

3.3.3 Aanbieden Stopreactie is de verantwoording van de politiefunctionaris op straat

Andere regio's hebben het uitvoeren van de Stopreactie niet ingebed in een groter beleidskader. In deze regio's wordt het doorverwijzen van de kinderen naar de Haltbureaus overgelaten aan de beoordeling van de politiefunctionarissen. Weliswaar wordt centraal informatie over de Stopreactie verschaft en voorzien de Haltbureaus de wijkteams van informatie, toezicht op de naleving van de aanwijzing Stopreactie gebeurt alleen decentraal en onttrekt zich aan het oog van regionale beleidsmakers.

3.3.4 Invloed werkprocessen politie op bereik Stopreactie

In tabel 3.3 valt af te lezen dat verschillen in beleid ook in de registratie terug te vinden zijn. Het district waar het doorverwijzingproces wordt uitbesteed levert relatief de meeste aanbiedingen voor de Stopreactie op. De verschillen in de registraties tussen de overige twee werkprocessen zijn niet noemenswaardig. Het is overigens onduidelijk of dit in werkelijkheid ook zo is. De indruk bestaat namelijk dat de registratiebereidheid ten aanzien van 12-minners, in die districten waar de doorverwijzing naar Haltbureau overgelaten wordt aan het lokale niveau, aanzienlijk lager ligt dan elders. Dit heeft gevolgen voor de verhouding wel/geen voorstel Stopreactie²⁴.

Noot 24 De relatieve verhouding wordt door een aantal factoren bepaald. Voor het aanmelden van een 12-minner voor een Stopreactie dient de politie een zogenaamd meldingsformulier aan te maken in het bedrijfsprocessysteem. In sommige districten kent men nauwelijks andere vormen van registreren van 12-minners dan het aanmaken van dit formulier. In districten waar men de politietaak echter breed interpreteert en doorverwijzen (binnen casuïstiek overleg) ziet als een taak voor de politie heeft men meer baat bij registratie van alle 12-minners. In deze regio's doet men dan ook meer moeite het belang van de registratie van de zeer jeugdigen kenbaar te maken aan de uitvoerende kant van de organisatie. Dit resulteert in een groter aantal registraties in het bedrijfsprocessysteem. In districten waar het nut van algemene registratie veel minder een rol speelt, blijft daarmee een groter deel van de politiecontacten met 12-minners buiten beeld en lijkt het percentage doorverwijzingen naar een Stopreactie in tabel 3.3 ten onrechte groot. Het verhaal over de registratiebereidheid lijkt door de cijfers bevestigd te worden. In districten waar het Stopbeleid centraal gecoördineerd wordt, treffen de onderzoekers een veel groter aantal registraties aan dan in districten waar de coördinatie van het Stopbeleid een lokale aangelegenheid is.

Tabel 3.3 Aanbod Stopreactie naar type werkproces (%)

	aanbod	geen aanbod
Aanbod Stopreactie zonder centraal toezicht (n=61)	54	46
Aanbod Stopreactie centraal gemonitord (n=172)	55	45
Aanbod Stopreactie uitbesteed (n=62)	68	32 ²⁵
(gewogen) gemiddelde	58	42

Uit tabel 3.3 blijkt verder dat het percentage zaken waarin geen aanbod wordt gedaan niet beïnvloed wordt door al dan niet centrale coördinatie. Indien het aanbieden van de Stopreactie wordt uitbesteed is het aantal zaken waarin geen aanbod wordt gedaan lager. Uit tabel 3.4 blijkt evenwel dat in die situatie het aantal weigeringen hoger ligt. Het uitbesteden van het doorverwijzen lijkt negatief samen te hangen met het percentage weigeringen. Hierdoor ontstaat de opmerkelijke situatie dat met het toenemen van het percentage 'aanbod Stopreactie' tegelijkertijd het percentage weigeringen stijgt²⁶.

Tabel 3.4 Reactie ouders op voorstel Stopreactie naar type werkproces (%)

	accepteert aanbod	weigert deelname
Aanbod Stopreactie zonder centraal toezicht (n=33)	91	9
Aanbod Stopreactie centraal gemonitord (n=95)	90	10
Aanbod Stopreactie uitbesteed (n=42)	64	36
(gewogen) gemiddelde	85	15

3.4 Draagvlak Stopreactie

Alle geïnterviewde beleidsmedewerkers bij de politie en medewerkers van de Haltbureaus van mening dat de grootte van het draagvlak en de mate van bekendheid bij de politie met de Stopreactie invloed heeft op het bereik van de afdoening. Men is van mening dat de bekendheid met de afdoening weliswaar verbeterd is in het laatste jaar maar dat nog lang niet iedereen op de hoogte is van de Stopreactie, laat staan met de procedure. Ook nieuwe medewerkers, die pas na de grote voorlichtingscampagnes in dienst zijn gekomen, weten vaak weinig af van de afdoening. De groep deelnemers aan de Stopreactie komt daarom vooral uit die gebieden waar veel energie wordt gestoken in het onder de aandacht brengen van de afdoening. Ook zijn sommige geïnterviewden van mening dat met name in de buitengebieden een zekere weerstand bestaat tegen de Stopreactie. Dit zou ertoe leiden dat de groep deelnemers voornamelijk in stedelijke gebieden woont. Uit een van de casusinterviews blijkt bijvoorbeeld dat twee verbalisanten nog nooit een Stopverwijzing hebben gedaan. Daarvoor werd de volgende verklaring gegeven:

"Iedereen kent elkaar hier. De gemeenschap lost het liever zelf op, er wordt ook veel gedaan door de kerk hier, dat hou je liever bij elkaar".

Noot 25 In 2001 was het regionale initiatief, waarbij het aanbieden van de Stopreactie uitbesteed wordt, nog niet in alle gemeenten van het desbetreffende district operationeel. Twee gemeenten leverden daarom niet of nauwelijks stopzaken aan terwijl er wel degelijk 12-minners werden aangehouden. Voor het bepalen van de invloed van het type werkproces op de doorstroom naar Haltbureau betekent dit een vertekend beeld. Blijven deze gebieden buiten beschouwing dan ligt het percentage dat een aanbod voor een Stopreactie heeft gekregen nog hoger.

Noot 26 Dit houdt mogelijk verband met het feit dat in dit onderzoeksdistrict alle Stopwaardige zaken gepaard gaan met een aanbod voor de Stopreactie. In andere districten ziet men echter geregeld af van het doen van een aanbod omdat ingeschat wordt dat de ouders toch niet willen meewerken.

Over het algemeen kan echter gesteld worden dat de geïnterviewde verbalisanten erg tevreden zijn over de Stopreactie. Zij vinden het belangrijk dat de politie 12-minners kan overdragen en dat er zorg wordt besteed aan deze groep. Ook is veelvuldig benadrukt dat de politie nu eenduidiger kan optreden bij groepsdelicten waarbij zowel 12-minners als 12-plussers betrokken zijn. Vroeger kon men alleen met de jeugdigen boven twaalf jaar aan de slag. Nu kan aan alle betrokken jeugdigen het signaal afgegeven worden dat er grenzen zijn overschreden en dat zoiets niet zonder gevolgen blijft. De Stopreactie wordt gezien als een beter alternatief voor een reprimande, omdat de jongeren meer inzicht krijgen in de consequenties van hun gedrag en ze het gevoel krijgen er wat minder makkelijk "vanaf" komen.

De vrijwillige basis van de Stopreactie wordt door sommige verbalisanten en Haltmedewerkers gezien als een knelpunt; zwaardere straffen worden daarbij niet als een optie gezien.

Voor de hele jonge kinderen is de Stopreactie overigens geen alternatief aldus een verbalisant: "als je de leeftijd hebt van 5 of 6 jaar heb je nog niet goed door wat een Stopreactie betekent."

Ook vinden verbalisanten dat er ruimte moet blijven om het straffen aan de ouders over te laten of om te volstaan met een waarschuwing van de politiefunctionaris.

Voorts zijn er twijfels over de effectiviteit van de Stopreactie. Aangegeven is dat de groep 12-minners steeds groter wordt en dat er nog weinig duidelijkheid bestaat over de resultaten in relatie tot recidive.

Verder valt op dat de Stopreactie in combinatie met het schooladoptieplan effect kan sorteren, volgens geïnterviewde verbalisanten. De jongere wordt herkend door de verbalisant en de verbalisant heeft het idee dat de jongere meer onder de indruk is als een politiefunctionaris van school betrokken is bij de afwikkeling van de aanhouding.

4 Aanbod Stopreactie

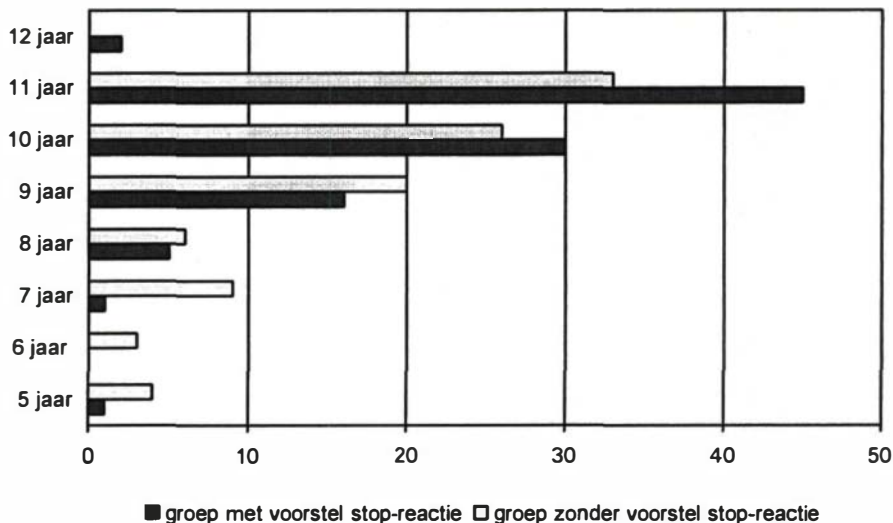
In hoofdstuk 3 is duidelijk geworden dat de politie aan 42% van de doelgroep van de Stopreactie geen aanbod doet, terwijl deze 42% wel valt onder de criteria van de Stopreactie²⁷. Dit hoofdstuk gaat in op de redenen waarom de politie de Stopreactie niet aanbiedt aan ouders.

In het eerste deel van het hoofdstuk wordt ingegaan op de vraag of er qua leeftijd, geslacht en etniciteit verschillen bestaan tussen de groep 12-minners bij wie de politie aan de ouders een Stopreactie heeft aangeboden en de groep waarbij het aanbod is uitbleven. Het tweede deel van het hoofdstuk behandelt de achterliggende redenen van het al dan niet doen van een aanbod.

4.1 Achtergrond in cijfers

In tabel 4.1 wordt gekeken naar de leeftijdsopbouw van de groep 12-minners. Zoals uit de afbeelding blijkt zijn er gemiddeld meer 10, 11 en 12 jarigen in de groep waarvan de ouders een aanbod voor een Stopreactie is gedaan dan in de groep waarbij de ouders geen aanbod hebben gekregen. Deze laatste groep kent naar verhouding de meeste jonge 12-minners.

Tabel 4.1 Vergelijking groep kinderen van wie ouders aanbod Stopreactie hebben gekregen en groep kinderen van wie de ouders geen aanbod hebben gekregen uitgesplitst naar leeftijd (% , n = 295)

Uit tabel 4.2 blijkt dat zowel in de groep kinderen waarvan de ouders geen voorstel tot Stopreactie gedaan is als in de groep waar wel een voorstel voor de afdoening is gedaan, de meisjes een minderheid vormen (15% respectievelijk 11%). Het geslacht maakt geen verschil bij het al dan niet doen van een aanbod.

Noot 27 In bijlage 1 staan de 'Verwijzingscriteria aanwijzing Stopreactie'.

Tabel 4.2 Geslacht kinderen aan wiens ouders een voorstel tot Stopreactie is gedaan en van kinderen van wie de ouders geen aanbod hebben gekregen (%)

	groep met Stopreactie voorstel (n = 170)	groep zonder Stopreactie voorstel (n = 125)
man	85	89
vrouw	15	11
totaal	100	100

Tabel 4.3 maakt duidelijk dat (behalve de groep Turkse ouders) qua etniciteit geen opvallende verschillen bestaan tussen de twee groepen kinderen. 12-minners met Nederlandse etniciteit vormen tweederde van de verdachten in beide groepen.

Tabel 4.3 Etniciteit 12-minners, aan wiens ouders, de Stopreactie is aangeboden en 12-minners waarbij dit niet is gebeurd (%)

Etniciteit	groep met Stopreactie voorstel (n = 170)	groep zonder Stopreactie voorstel (n = 125)
Nederlands	68	66
Marokkaans	11	14
Turks	2	7
Antilliaans	2	2
Surinaamse	2	0
Overig niet geïndustrialiseerd	11	9
Overig geïndustrialiseerd	2	2
Onbekend	3	1
totaal	100	100

4.2 Stopreactie aangeboden

In hoofdstuk 3 is duidelijk geworden dat iets meer dan de helft van de Stopwaardige zaken leidt tot een aanbod van de Stopreactie door de politie. In paragraaf 4.2.1 wordt gefocust op de groep 12-minners waarvan de ouders hebben ingestemd met de Stopreactie en de 12-minner daadwerkelijk voor een Stopreactie is verwezen. De informatie uit deze paragraaf is afkomstig uit de interviews met professionals van politie en Halt (n = 16) en de analyse van 20 doorverwijzingen voor een Stopreactie.

4.2.1 De bereikte groep 12-minners

Uit de analyse van de registratiegegevens blijkt dat de gemiddelde leeftijd van de deelnemers iets hoger ligt dan in de totale doelgroep van de Stopreactie. Deze constatering sluit goed aan bij de opvattingen van Halt en politie. Zij zijn vaak van mening dat de afdoening voor jonge kinderen emotioneel wat belastend kan zijn en daarom eerder bij wat oudere kinderen wordt aangeboden.

Uit de registraties wordt verder duidelijk dat het aandeel allochtonen in de groep die een Stopreactie krijgt aangeboden (met uitzondering van de Turkse bevolkingsgroep) iets hoger ligt dan in de totale doelgroep. Deze bevinding wordt niet bevestigd door beleidsmakers en medewerkers op de Halt-bureaus. Zij hebben namelijk de indruk dat juist allochtone families moeilijk te bereiken zijn. Zo meent een politiefunctionaris dat door culturele barrières het soms moeilijk is de ouders aan te spreken. Het kan bijvoorbeeld gebeuren dat bij een huisbezoek bij een allochtoon gezin waarvan alleen de moeder thuis is, niet wordt opengedaan omdat de surveillant van het mannelijk geslacht is. In die gevallen zou de zaak vaak blijven liggen. Daarnaast geven politiefunctionarissen aan dat taalproblemen ertoe kunnen leiden dat het moeilijk uit te leggen is waar de Stopreactie voor staat: "Hoe leg je aan iemand uit die nauwelijks Nederlands spreekt dat de Stopreactie geen straf is maar een pedagogische ondersteuning".

Haltmedewerkers hebben verschillende ervaringen met de samenstelling van de groep 12-minners die deelnemen aan de Stopreactie. Sommige bureaus geven aan vrijwel geen allochtone kinderen voor de Stopreactie te krijgen terwijl andere Haltbureaus in hun cliëntenkring een afspiegeling zien van samenstelling van de bevolking.

4.3 Geen aanbod Stopreactie

In de inleiding van dit hoofdstuk is geconstateerd dat 42% van de doelgroep van de Stopreactie geen aanbod heeft gekregen van de politie, terwijl dit volgens de criteria voor doorverwijzing wel had moeten. In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de achterliggende redenen dat politie de Stopreactie niet aanbiedt aan ouders. Uit de interviews met medewerkers van politie en Halt is gebleken dat medewerkers die zich bezig houden met beleid en coördinatie deels andere verklaringen noemen, dan de verbalisanten. In paragraaf 4.3.1 staat de mening van de beleidsmedewerkers en coördinatoren beschreven. De redenen die verbalisanten van politie aangeven voor het niet doen van een aanbod staan onder paragraaf 4.4

4.3.1 Verklaringen van beleidsmedewerkers en jeugdcoördinatoren politie en Haltmedewerkers

Gebrek aan bekendheid met Stopreactie en gering draagvlak bij politie

De overgrote meerderheid van de beleidsmedewerkers en (jeugd)coördinatoren bij politie en Haltmedewerkers (n = 16) is van mening dat er binnen de politieorganisatie in veel gevallen nog sprake is van onbekendheid met de Stopreactie. Zij zien de onbekendheid met de Stopreactie als belangrijke verklaring voor het feit dat een deel van de 12-minners die Stopwaardige delicten hebben gepleegd geen Stopreactie hebben aangeboden gekregen. Afgelopen jaren is binnen de politieorganisatie veel geïnvesteerd in het beter bekend maken van de Stopreactie onder met name de politiefunctionarissen op straat. Zo is er veel gedaan aan voorlichting over de Stopreactie, in de zin van schriftelijke informatie en folders. Desondanks constateren jeugdcoördinatoren bij de politie dat een groot aantal verbalisanten nog steeds meent dat bij het doorverwijzen van de jeugdige verdachte naar het Haltbureau een volwaardig proces-verbaal moet worden opgemaakt, terwijl volstaan kan worden met een zogenaamd Halt-formulier. Ten onrechte zou een deel van de verbalisanten menen dat het aanmelden voor de Stopreactie veel tijd vergt. Dit heeft een negatieve invloed op de bereidheid tot doorverwijzing volgens de jeugdcoördinatoren.

De bekendheid van de Stopreactie is op dit moment sterk afhankelijk van een proces van bewustwording en een cultuuromslag, menen beleidsmedewerkers en jeugdcoördinatoren bij politie. Verbalisanten moeten zich de beschikbare informatie over de Stopreactie eigen maken en met name het belang inzien van het aanbieden van de Stopreactie, is hun advies.

Beleidsmedewerkers bij politie en Haltbureaus menen dat de bekendheid en het draagvlak voor de Stopreactie voor een belangrijk deel wordt bepaald door de prioriteit die de wijkteamchef aan de afdoening verleent. Om die reden wordt door verschillende Haltbureaus zoveel mogelijk contact onderhouden met de verantwoordelijke politiefunctionaris(sen). Ook lijkt de aanwezigheid van een teamlid met taakaccent jeugd een positieve bijdrage te kunnen leveren aan de aantallen doorverwijzingen naar Halt.

Verschiedende Haltbureaus geven aan positieve ervaringen te hebben in direct persoonlijk contact met de teamleden van een district of wijkteam.

Dit biedt, veel meer dan folders en ander informatie materiaal, de mogelijkheid de afdoening nog eens direct onder de aandacht te brengen van de verbalisanten. In bepaalde regio's gaan de districtcoördinatoren jeugd op soortgelijke wijze te werk en geven voorlichting op de verschillende wijkteams. Hoe belangrijk de onderlinge communicatie tussen Haltbureaus en politie is blijkt uit de ervaringen van Haltbureaus met de buitengebieden. Mede door de geografische afstand zijn de contacten tussen beide instellingen niet frequent en lijkt er bij de politie in de buitengebieden soms sprake van een zekere aversie tegen de verschillende Halt-afdoeningen, menen Haltmedewerkers.

Moeite met aanbieden van de Stopreactie

Uit de interviews met beleidsmedewerkers en coördinatoren bij politie komt naar voren dat verbalisanten regelmatig vinden dat ouders goed in staat zijn het kind op een juiste wijze aan te pakken en om die reden besluiten de Stopreactie niet aan te bieden. Deze constatering kan ook gedaan worden op basis van de interviews met de verbalisanten en de analyse van de 46 Stopwaardige zaken.

Een andere verklaring – die niet door verbalisanten, maar wel door coördinatoren en beleidsmedewerkers is genoemd – betreft de 'schroom' om door te verwijzen naar de Stopreactie. Verschillende beleidsmedewerkers zijn van mening dat een deel van de verbalisanten zich bezwaard voelt om zich in opvoedkundige zaken te mengen en om die reden een voorstel voor een Stopreactie achterwege laat. Politiefunctionarissen die werken in kleinere gemeenten en die goed bekend zijn met de bewoners uit hun district zouden meer schroom hebben om zich te bemoeien met de gezinssituatie, dan functionarissen die werken in grootstedelijke gebieden. "Collega's die ouders goed kennen willen niet graag als de kwade boeman optreden", legt een politiefunctionaris uit.

Verder zou het feit dat een groot deel van de ouders geen weet heeft van het bestaan van de Stopreactie een extra drempel opwerpen voor verbalisanten. De meeste ouders schrikken al behoorlijk van het feit dat het kind is aangehouden. Politiefunctionarissen zijn dan niet alleen de slechte boodschapper over het delict en de aanhouding, maar moeten ook nog een toelichting geven op de vervolgprocedure. Dat veel ouders nog nooit van de Stopreactie hebben gehoord, vraagt enerzijds meer tijdsinvestering en anderzijds meer overredingskracht van de verbalisant.

'Moeilijke' doelgroepen

In de gesprekken met beleidsmedewerkers en coördinatoren bij de politie kwam naar voren dat bepaalde groepen uitgesloten worden bij het aanbieden van een Stopreactie. Zo is aangegeven dat de kinderen van zigeuners niet meer voor een Stopreactie benaderd worden. De ervaring heeft namelijk geleerd dat zij nooit medewerking verlenen. Ook werd in een district verteld dat asielzoekers uitgesloten worden van de afdoening omdat zij te moeilijk te bereiken zijn.

Ten slotte is het vermoeden uitgesproken dat 12-minners met allochtone ouders minder vaak de Stopreactie krijgen aangeboden dan op basis van aanhoudingen onder deze groep zou moeten. Een deel van de verbalisanten zou van allochtone ouders eerder verwachten dat zij de Stopreactie weigeren dan dat zij dat verwachten van autochtone ouders. Dit beeld zou bij een deel van de politie met name bestaan over Turkse en Marokkaanse ouders. Vanwege het vermoeden dat het aanbod toch geweigerd zou worden én vanwege de moeite die het soms kost om de Stopreactie toe te lichten, zou een deel van de verbalisanten afzien van het doen van een aanbod. Zoals eerder geconstateerd lijkt dit deels in tegenspraak met de cijfers ten aanzien van het

al dan niet doen van een aanbod²⁸.

Overigens is ook opgemerkt dat als de politie extra investeert in de toeleiding naar de Stopreactie, bijvoorbeeld door allochtone maatschappelijk werkers werkzaam bij de politie thuis bezoeken te laten doen, er ook duidelijke resultaten zichtbaar zijn. Door uitleg in de eigen taal slagen de maatschappelijk werkers er vaak wel in om allochtone ouders, die in eerste instantie hebben geweigerd, over de streep te trekken.

In de slotfase van het onderzoek is met 2 allochtone ouders van 12-minners gesproken over hun beweegredenen om niet op het aanbod in te gaan. De gesprekken met ouders bevestigden het beeld dat een extra investering in de uitleg over de inhoud van de Stopactie zinvol kan zijn. Bij beide ouders bleken nog veel vragen te bestaan over de inhoud de Stopreactie en was deze onduidelijkheid een belangrijke reden geweest om niet op het aanbod in te gaan. Een van de ouders gaf aan – na de uitleg van de onderzoeker over de inhoud van Stopreactie - toch deelname aan de Stopreactie te willen overwegen.

4.4 Geen aanbod: verklaringen van verbalisanten

In de volgende paragrafen staat een toelichting op de verklaringen die verbalisanten hebben genoemd voor het niet aanbieden van een Stopreactie aan ouders.

In tegenstelling tot de opvattingen van beleidsmedewerkers bij zowel Halt als politie hebben vrijwel alle verbalisanten die hebben meegewerkt aan de casusinterviews (n = 46) het idee dat zij goed bekend zijn met de Stopreactie en dat zij de criteria voor doorverwijzing naleven. Bij nadere analyse door de onderzoekers blijkt echter dat de verbalisanten die afzien van een doorverwijzing naar de Stopreactie tevens de verbalisanten zijn die slecht of matig bekend zijn met de procedure en criteria van de Stopreactie.

In onderstaand overzicht staat hoe vaak de verbalisanten de verschillende verklaringen naar verhouding hebben genoemd. Bij dit overzicht moet de aantekening worden gemaakt dat bij de afweging om geen aanbod te doen, meestal meerdere factoren een rol spelen. Bijvoorbeeld enerzijds de inschatting van de ouders en anderzijds de reactie van het kind op de aanhouding. Onderstaand overzicht is gemaakt op basis van de factor aan welke de verbalisant de meeste gewicht toekende.

Reden dat verbalisanten aan ouders geen aanbod Stopreactie doen

• Het was geen Stopwaardig feit (?)		35% ²⁹
• Ouders kunnen het zelf af	30%	
• Vermoeden van zorgelijke omgeving kind	15%	
• Geen Stopreactie maar schaderegeling	10%	
• 12-minner erg geschrokken	5%	

4.4.1 Het was geen Stopwaardig feit(?)

De Stopreactie werd bij een derde van de geanalyseerde zaken niet aangeboden omdat er volgens de betrokken politiefunctionarissen geen Stopwaardig feit was gepleegd. De verbalisant kan het delict als te licht beoordelen en daarom geen Stopreactie aanbieden.

De zaken in het onderstaande kader zouden in principe in aanmerking kunnen

Noot 28 Zie tabel 4.3.

Noot 29 Waarvan 10% omdat kind ontkent en 25% te licht of te zwaar delict.

komen voor een Stopreactie, terwijl door de verbalisant anders werd besloten.

Jongetje steekt boom in de brand. Eigenaar van de boom doet melding. Komt er vervolgens achter dat zijn eigen neefje de boom heeft aangestoken en trekt zijn melding in. Politie gaat praten met ouders. Ouders pakken het goed aan volgens verbalisant en bovendien was er geen aangifte gedaan dus zou een Stopreactie niet nodig zijn.

Twee jongetjes gaan in december langs de deuren met 'prettige feestdagen' kaartjes. Zij zouden niet echt om geen geld vragen, maar hebben wel geld gekregen van mensen die hen aanzien voor krantenbezorgers. De verbalisant meent dat zij geen strafbaar feit hebben gepleegd, want zij hebben niet daadwerkelijk gevraagd om geld. Stopreactie wordt niet aangeboden

De verschillende politiedistricten hebben een eigen beleid als het gaat om delicten die gepleegd zijn door 12-minners waarbij veel schade is veroorzaakt. Een dergelijk delict wordt in één van de districten als niet stopwaardig beoordeeld, terwijl 12-minners die in een ander district veel schade veroorzaken wel de Stopreactie krijgen aangeboden.

Jongetje heeft samen met broertje en buurjongetje merktekens van circa 20 auto's gestolen. Bij de aanhouding op straat ontkent hij.

"Hij deed of hij onschuldig was en gooide nog iets uit zijn zakken. Schijnheilig... Toen hij op het bureau was, ontdekte hij dat het serieus was, huilde hij en wilde hij naar zijn moeder. Ze hebben een paar uur gezeten, apart van elkaar, daar waren ze niet blij mee. Waarom een paar uur? Omdat wij de papieren moesten klaar maken".

Het jongetje wordt na een paar uur door vader, moeder en oma van het bureau opgehaald.
"Hij kreeg meteen op zijn sodemieter. Verbaal. In het Nederlands (red. ouders zijn Marokkaans). Hij leek daar niet zo van onder de indruk. Ons contact met de ouders? Dat was goed. Ze waren bijna dankbaar dat wij iets deden. Wij hebben niet verteld over Stop. Wij hebben verteld dat wij een dossier maken en dat Justitie het verder afhandelt".

Door de te hoge schade wordt het delict niet beoordeeld als Stopwaardig en wordt de zaak doorgegeven aan Justitie.

In een ander district, zo blijkt uit de analyse, zijn 12-minners die een schade hebben veroorzaakt van tussen de 6000 en 9000 euro (vernielden van speeltuinapparatuur en lantaarnpalen) ondanks de omvang van de schade wel naar de Stopreactie doorwezen en met de ouders van de betreffende 12-minners is een schaderegeling getroffen. Deze aanpak, Stopreactie in combinatie met een schadevergoedingsregeling, behoort tot het beleid in het betreffende district.

4.4.2 Geen Stopreactie: "ouders kunnen het zelf af"

Bij 30% van de niet-aanbodzaken is er geen aanbod voor een Stopreactie gedaan omdat de ouders - volgens de inschatting van de verbalisant - zelf heel goed in staat waren om passend te reageren. De verbalisanten kwamen tot deze conclusie naar aanleiding van een gesprek met de ouders, of omdat de verbalisant de ouders al kende. Deze reactie werd overigens vooral door verbalisanten gegeven die in een kleinere gemeente werken. De betreffende verbalisanten kenden als 'dorpsagent' de situatie van de gezinnen en vonden de ouders 'goed in staat om zelf te reageren'.

4.4.3 Mogelijk zorgelijke omgeving kind

Het vermoeden dat een ouder "zwaar" zal reageren op het kind of het vermoeden van problemen in het gezin speelt bij 15% van de niet-aanbod zaken een rol. In onderstaand kader staat hiervan een voorbeeld.

De verbalisant was bang voor een te zware reprimande van de vader richting

kind op het moment dat hij te horen krijgt dat zijn kind in aanraking is gekomen met de politie.

Meisje van 11 jaar oud probeert iets te stelen in een winkel en wordt op heterdaad betrapt.

"Het was een heel lief meisje, ze was heel erg overstuur en geschrokken en ze vertelde dat ze bang was voor haar vader. Hij zou haar slaan als hij het zou horen.... . Bij het doorverwijzen van dit soort lichte zaken heb je dan altijd een dubbel gevoel. Als je wel de ouders betreft en naar Halt doorverwijst hoor je achter af wel eens dat het kind mishandeld is... . Ja, het gebeurt wel vaker als het vermoeden bestaat de ouders kinderen te hard straffen dat wij alleen een waarschuwing geven en melding maken in BPS. Bij recidive komt er dan natuurlijk wel meteen een doorverwijzing. Wij blijven niet bezig... . Melden bij de Raad voor de Kinderbescherming? Dat doen we. Als er duidelijke of meerdere signalen zijn dat er problemen spelen in een gezin. Dat hadden wij nu niet".

Soms hebben de verbalisanten zicht op de gezinssituatie via buurtnetwerken of een overleg over risicojongeren. Zij laten de zorg dan verder over aan de gezinsvoogd of andere hulpverleners. Het komt ook voor dat verbalisanten van collega's horen dat een gezin problematisch is of zelf de situatie van het gezin kennen. Uit de interviews met verbalisanten die werken in een vaste wijk of kleiner dorp, blijkt daar dat de individuele inschatting van de verbalisant zwaar weegt bij het al dan niet doorverwijzen voor een Stopreactie of inschakelen van hulpverlening.

Asielzoekertje uit voormalig Joegoslavië steelt een voetbalshirt van de speler van de tegenpartij. Voetbalvereniging doet geen aangifte en probeert het met de andere voetbalvereniging op te lossen. Vier weken later hoort de wijkagent het verhaal. Over het jongetje en diens drie broers is al veel geklaagd door buurtbewoners vanwege overlast door voetballen op het pleintje, ballen tegen auto's en tuinen etc. Wijkagent vindt de overlast zeer meevallen *"het zijn oudere niet flexibele buurtbewoners"*.

Als hij hoort van het stelen spreekt hij de oudste broer op straat aan en zegt hem met zijn broers naar het bureau te komen. De vier broers krijgen een uur om het shirtje terug te brengen en dat gebeurt. De wijkagent vertelt niets over het delict aan de ouders omdat de moeder op het randje van een "psychische instorting" balanceert, vertelt de agent. Het gezin wacht al 6 jaar op besluit over hun status en krijgt nauwelijks begeleiding vanuit het COA, weet de agent. Hij gaat wel praten met de ouders om te kijken of zij hulp nodig hebben. Dat is het geval, alle vier de broers worden doorverwezen naar een jeugdpreventieproject.

Reden om niet voor een Stopreactie door te verwijzen is de constatering dat eigenlijk alle leden van het gezin, en zeker de vier zonen, hulp en begeleiding nodig hebben. De wijkagent kiest voor een hulptraject via een jeugdpreventieproject aan alle vier broers i.p.v. de Stopreactie. Niet aanbieden betekent hier in feite de keuze om eerst hulp te bieden.

Dat er bij vermoeden van achterliggende problematiek moet worden doorverwezen naar de Raad voor de Kinderbescherming of een ander hulptraject, is nog niet in alle gevallen vanzelfsprekend voor de verbalisanten. Bij enkele 12-minners die voor een Stopreactie zijn doorverwezen, is er mogelijk wel sprake geweest van achterliggende problematiek. Verbalisanten gaven soms als antwoord dat zij niet weten of er sprake is van vormen van hulpverlening aan een gezin, terwijl zij tegelijkertijd aangaven dat zij wel vermoedden dat er problemen spelen in het gezin. De verbalisanten ondernemen niet altijd actie richting hulpverlening als de zaak is afgedaan. Overigens pleit dit voor het voeren van casuïstisch overleg. Zo vertelt een verbalisant over een kind dat hij heeft doorverwezen naar de Stopreactie, dat er zeker problemen zijn in diens familie. De 12-minner groeit op in een wijk waar veel criminaliteit is. De familie staat bekend als probleemfamilie, heeft drugsproblemen en zit zelf ook in het criminele circuit. De moeder reageert echter zeer positief op het aanbod van de Stopreactie, zij had er al van gehoord. De verbalisant heeft haar niet gevraagd of zij of het kind mogelijk meer (opvoedings)ondersteuning willen.

4.4.4 Geen Stopreactie maar schaderegeling

Bij 10% van de niet-aanbod zaken die met verbalisanten zijn gereconstrueerd zijn er schaderegelingen getroffen. In één district zijn er bij diefstalzaken schaderegelingen getroffen met de ouders, in plaats van de Stopreactie aan te bieden. Opvallend is dat de betreffende verbalisanten die de schaderegeling hebben getroffen matig op de hoogte waren van de Stopreactie. De achterliggende reden dat er een schaderegeling werd aangeboden, had in deze gevallen waarschijnlijk dan ook meer te maken met de onbekendheid met de Stopreactie dan met beleid in het betreffende district. Hieronder twee voorbeelden.

Een getuige heeft gezien dat twee jongens een brommer wegnemen middels verbreking bij het Centraal Station. Even lat er ziet de getuige dezelfde jongens vernielingen aanbrengen aan de brommer, en de brommer daarna in de sloot gooien. Getuige kende de verdachte. Een verdachte heeft zichzelf aangegeven, de andere verdachte is een paar dagen later aangehouden toen politiemensen hem zagen lopen. Politie is matig bekend met Stop en in overleg met ouders en OVJ wordt een schadebemiddelingsregeling getroffen. De ouders geven er de voorkeur aan de schade aan de eigenaar van de brommer te betalen.

Een groepje van 4 kinderen steekt een krant in brand en richt hierdoor schade aan een regenpijp. De bewoner belt de politie en geeft de namen van alle kinderen, ze wonen in hetzelfde hofje. Politie gaat bij alle ouders langs en spreekt met alle ouders en kinderen en besluit dat de ouders het zelf wel kunnen oplossen. De kinderen verzamelen het geld f30,-, dat nodig is om de schade te herstellen en de ouders geven straf.

Overigens worden schaderegelingen in één van de andere districten ook wel in combinatie met Stopreactie aangeboden, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van hoge schade.

4.4.5 12-minner erg geschrokken

De 12-minners die worden aangehouden en worden overgedragen aan de politie kunnen erg onder de indruk zijn van het politiecontact. Gezien de leeftijd is dat een te verwachten reactie. De verbalisant besluit soms dat de schrik straf genoeg is en doet geen voorstel voor een Stopreactie. Vooral het "meenemen" naar het bureau wordt gezien als een instrument om de jongere goed te laten beseffen wat de consequenties zijn van het plegen van een delict.

7-jarig jongetje heeft in een fietswinkel een tasje gestolen. Hij zegt dat grote jongens hem de opdracht hebben gegeven dit te doen. De eigenaar van de fietswinkel houdt het jongetje vast en doet melding bij de politie. Als de politie arriveert is het jongetje in tranen. "Hij kon niet meer praten van ellende", vertelt de verbalisant. De politie besluit hem naar huis te brengen, maar het jongetje wil niet in de auto. Hij verzet zich hevig: van zijn ouders mag hij niet bij vreemden in de auto. Uiteindelijk wordt hij lopend naar huis gebracht. Hij heeft zijn excuus aan moeten bieden en heeft beloofd het nooit meer te doen. De politiemans vond dit voldoende en besluit, ook gezien de leeftijd van het jongetje, geen Stopreactie aan te bieden

Het gesprek op het bureau is volgens de verbalisanten voor sommige jeugdigen een gewichtige gebeurtenis. In één zaak waren de kinderen 5 en 6 jaar. Naast het feit dat ze erg waren geschrokken van het contact met de politie vond de verbalisant de kinderen te klein om de Stopreactie aan te bieden. Volgens de verbalisant hebben de kinderen nog niet de leeftijd om iets van een Stopreactie op te steken. Ook beleidsmedewerkers bij politie en Haltmedewerkers zijn van mening dat politiefunctionarissen de zaak soms als afgerond beschouwen als het kind 'flink is aangepakt' op het bureau. Met name jonge kinderen zouden van deze ervaring voldoende leren.

5 Ouders en het aanbod Stopreactie

Ouders moeten toestemming geven voor de deelname van hun kind aan de Stopreactie. In hoofdstuk 3 is gebleken dat het "weigeren" door ouders een verhoudingsgewijs geringe invloed heeft op het bereik van de Stopreactie. Als de totale doelgroep van de Stopreactie in ogenschouw wordt genomen (295), wordt 9% niet bereikt omdat de ouders bij de politie niet ingaan op het aanbod van de Stopreactie en 3% alsnog geen toestemming voor deelname verleent bij het Haltbureau³⁰.

In dit hoofdstuk gaat de aandacht uit naar de ouders die het aanbod van de Stopreactie weigeren bij de politie. Er wordt gekeken in hoeverre er verschillen bestaan tussen de groep kinderen waarvan de ouders deelname aan de Stopreactie toezeggen en de groep kinderen waarvan de ouders deelname weigeren. Daarnaast zal gekeken worden naar de achtergronden en drijfveren van de ouders om niet mee te willen werken aan de Stopreactie.

5.1 Achtergronden en cijfers

In de volgende drie subparagrafen wordt de groep kinderen van wie de ouders een Stopreactie geaccepteerd hebben vergeleken met de groep kinderen waarvan de ouders het aanbod hebben afgeslagen.

Etniciteit

Tabel 5.1 suggereert dat Nederlandse ouders iets sterker vertegenwoordigd zijn in de groep weigeraars dan in de groep van ouders die het aanbod voor de Stopreactie geaccepteerd hebben, en dat voor ouders uit allochtone gezinnen het omgekeerde geldt. De verschillen zijn echter niet groot genoeg om betrouwbaar te zijn. Belangrijkste conclusie is echter dat de registratie niet aantoont dat etniciteit een rol speelt bij het weigeren van deelname aan een Stopreactie³¹.

Tabel 5.1 Etniciteit van de groep kinderen met weigerende ouders en de groep kinderen van wie de ouders toestemming geven voor een Stopreactie (%)

Etniciteit ³²	Geaccepteerd (n = 143)	Geweigerd (n = 27)
Nederlands	66	73
niet-Nederlands	34	27
totaal	100	100

Leeftijd

Er bestaan geen aantoonbare verschillen in leeftijd tussen de groep kinderen van wie de ouders weigert deel te nemen aan een Stopreactie en de groep kinderen van wie de ouders goedkeuring verleent voor deelname aan de Stopreactie.

Noot 30 Uit het eerste Stoponderzoek (2000) bleek dat ouders die in tweede instantie bij Halt weigerden, met name moeite hadden met de verhouding tussen de "zwaarte" van het delict en de tijd die ertussen het delict en de start van de Stopreactie. Ouders hadden naar hun mening inmiddels zelf al passend gereageerd. De Stopreactie kwam in die zin te laat en werd ook beschouwd als overdone.

Noot 31 Dit is opvallend omdat binnen de politieorganisatie en op de Haltbureaus men vaak van mening is dat allochtone ouders vaker deelname weigeren.

Noot 32 Gezien de kleine aantallen is gekozen de verschillende 12-minners behorend tot een niet-Nederlandse etniciteit, samen te voegen ten einde nog betrouwbare uitspraken te kunnen doen.

Geslacht

Er bestaan eveneens geen aantoonbare verschillen in de verdeling jongens meisjes tussen de groep kinderen van wie de ouders weigert deel te nemen aan een Stopreactie en de groep kinderen van wie de ouders goedkeuring verleent voor een Stopreactie.

5.2 Ouders en het aanbod Stopreactie

Om te bepalen welke factoren een rol spelen bij de ouders die niet op het aanbod Stopreactie ingaan hebben we ook aan beleidsmedewerkers, jeugdcoördinatoren en maatschappelijk werkers bij politie en (beleids)medewerkers bij de Haltbureaus gevraagd naar de redenen die zoal genoemd worden door ouders op het moment dat zij een Stopreactie weigeren. In totaal zijn derhalve 62 gesprekken met professionals (46 casusinterviews en 16 beleidsinterviews) gevoerd over dit onderwerp.

Met hen is gesproken over hun inschatting van de omstandigheden van de ouders/gezinnen, de reactie van de ouders op het kind en politie en over de redenen die ouders aangeven om al dan niet op het aanbod in te gaan. Verder is gevraagd of zij reactie en beweegredenen van ouders herkennen uit andere zaken en of zij meer algemene tendensen zien.

Voordat ingegaan wordt op redenen waarom ouders weigeren wordt eerst kort weergegeven wat uit de interviews valt af te leiden rond de vraag wat de belangrijkste redenen zijn van ouders om mee te werken³³. Door de verzamelde informatie over de redenen van ouders om te weigeren in dat perspectief te plaatsen ontstaat er meer reliëf.

5.2.1 Redenen om wel op het aanbod in te gaan

De belangrijkste reden van ouders om mee te werken aan de Stopreactie sluit aan bij de oorspronkelijke doelstelling van de Stopreactie: ouders zien volgens geïnterviewde Haltmedewerkers de Stopreactie als een pedagogische ondersteuning. Volgens de inschatting van Haltmedewerkers zien ouders in de Stopreactie een middel om aan het kind duidelijk te maken dat een bepaalde grens overschreden is en dat dat niet zonder gevolgen blijft. Daarnaast wordt genoemd dat de inhoud van het programma in bepaalde gevallen onderwerpen bespreekbaar maakt die anders binnen het gezin niet aan bod zouden komen. Verbalisanten hebben opgemerkt dat ouders die instemmen met de Stopreactie, veelal het gepleegde delict ernstig opnemen. Deze constatering komt overeen met resultaten van de analyse 46 zaken van 12-minners. Ook daaruit blijkt dat ouders hun medewerking aan de Stopreactie mede laten afhangen van de beoordeling van het delict. Dit wordt vooral duidelijk uit de analyse van zaken waarbij meerdere 12-minners betrokken zijn geweest. Hoewel de betreffende 12-minners dan betrokken zijn bij hetzelfde delict, geeft een deel van de ouders wel en een ander deel van de ouders geen toestemming voor een Stopreactie. Een verbalisant vertelde bijvoorbeeld over een zaak van vernieling waar twee jongens van dezelfde leeftijd betrokken waren:

"Het ene ouderpaar zag het echt als een probleem, zij stemden meteen in. Het andere ouderpaar kon er niet mee zitten. Zij wilden niets met Stop te maken hebben".

Noot 33 Onder de 46 casusinterviews waren 20 zaken waarin de doorverwijzing voor een Stopreactie is geslaagd.

In een enkel geval heeft verbalisant de indruk dat ouders deelnemen om zo te tonen dat zij van goede wil zijn maar het nut van het programma niet erg inzien.

Eén reden tot deelname bleek van een ander karakter: beperkte vrijwilligheid. In enkele districten worden de ouders door de politie voor de keuze gesteld óf deel te nemen aan de Stopreactie óf een registratie van het kind bij de Raad van de Kinderbescherming te aanvaarden. Medewerkers van het Halt-bureau achten het mogelijk dat in deze districten een deel van de ouders akkoord gaat terwijl men, in het geval dat weigering zonder gevolgen zou blijven, mogelijk af zou zien van deelname. In één district worden alle aangehouden 12-minners gemeld bij de Raad.

5.2.2 Redenen om niet op aanbod in te gaan

Hieronder zijn de belangrijkste constatering over (redenen van) de ouders onder elkaar gezet. De redenen die ouders noemen om niet op het aanbod van de Stopreactie in te gaan zijn:

- "het was gewoon baldadigheid";
- ouders willen zelf straffen/ kind voldoende gestraft;
- ouders willen geen bemoeienis van derden;
- ouders ontkennen schuld of rol van het kind;
- de tijd tussen delict en Stopreactie duurt te lang.

Regelmatig lijkt het ook om een combinatie van redenen te gaan, bijvoorbeeld de ouders vinden dat het delict niet zo zwaar was én menen dat zij zelf goed in staat zijn om hun kind te corrigeren. Overigens zijn deze twee redenen – vaak in combinatie met elkaar – het meest genoemd als verklaring dat ouders niet op het aanbod ingaan.

"Het was gewoon baldadigheid"

Een belangrijke reden voor ouders om deelname te weigeren is volgens verbalisanten dat zij vinden dat het een gering delict betreft en dat de aanhouding van het kind én deelname aan een Stopreactie niet in verhouding staat tot het delict. Ouders geven dan verklaringen als: "het was gewoon baldadigheid", "het hoort bij opgroeien", "het stelde niets voor", "het was de eerste keer", etc.

Het argument dat het een klein delict betreft wordt in zeer verschillende situaties gebruikt: bij zowel hele lichte als bij zwaardere delicten. Ouders van wie kinderen aangehouden zijn voor een 'zeer licht delict'³⁴ en die besluiten geen medewerking te verlenen aan de Stopreactie, kunnen vaak wel rekenen op enig begrip van de politie. Zeker wanneer verbalisanten de indruk hebben dat er op zich weinig misgaat met het kind of de opvoeding bestaat er begrip voor de ouders die de Stopreactie niet nodig achten. In hoofdstuk 4 is al geconstateerd dat verbalisanten in dergelijke situaties (klein delict, geen problemen opvoeding/kind) zelf nogal eens besluiten om de Stopreactie niet aan te bieden. Daarentegen bestaat er weinig begrip voor de ouders die medewerking weigeren, terwijl het kind betrokken is geweest bij een 'zwaar' delict en de ouders het delict toch afschilderen als een licht delict en baldadigheid.

Noot 34 Voorbeeld van een 'licht delict' uit de analyse: jongetje plukt een aantal maal een bloemetje uit de tuin van de kerk.

Uit de analyse van de weigerzaken komt eveneens naar voren dat er grote verschillen bestaan tussen ouders als het gaat om de beoordeling van een delict. Bij een zaak werden de ruiten van een school gebouw ingegooid door een groep jongens. Bij een andere zaak met 7 verdachten, waren twee 12-minners betrokken bij het vernielen van speeltoestellen in een speeltuin. De schade bedroeg € 900. De 12-minners werden door de politie ingeschat als meelopers. De betrokken politiefunctionaris vertelt over de ouders van beide 12-minners:

"Ze waren niet erg geïnteresseerd. Ze vonden het alleen erg dat ze voor de schade moesten opdraaien. De ouders weigerden eigenlijk gelijk om aan de Stopreactie mee te werken, want zij vonden het allemaal erg meevallen..De ouders schreven het geheel toe aan baldadigheid...Zij namen Stop helemaal niet serieus, zij wilden zelf het kind corrigeren".

Ouders willen zelf straffen

Een tweede veel genoemde reden om niet op het aanbod in te gaan is dat ouders het kind zelf willen straffen of vinden dat het kind al genoeg is gestraft door de aanhouding door de politie.

Deze reactie komt regelmatig voor op het moment dat kinderen voor kleine vergrijpen worden aangehouden en dat de aanhouding op zich al veel teweeg heeft gebracht bij een kind. Ouders die vinden dat zij de opvoeding goed onder controle hebben, hebben eerder neiging te twijfelen aan het nut van de Stopreactie dan ouders die aangeven dat zij moeite hebben met de opvoeding. Een van de geïnterviewde moeders heeft aangegeven het onprettig te vinden om de reactie op het gedrag van het kind uit handen te geven. Zij gaf aan dat zij zeer bewust bezig is met de opvoeding en dat het kind slechts eenmaal 'in de fout is gegaan'. In dat kader vond zij de deelname aan de Stopreactie overbodig. Uit het interview bleek echter ook dat de moeder geen helder beeld had van de inhoud van de Stopreactie. Zij zag de Stopreactie als straf, waarbij het kind mogelijk ook zou moeten werken³⁵.

Geen bemoeienis van derden

Bij enkele weigerzaken, die voor dit onderzoek zijn nagelopen, gaven de ouders aan helemaal geen behoefte te hebben aan bemoeienis van derden met de opvoeding. Een verbalisant uit één van de districten vertelt over een van deze zaken:

"Je hebt ouders die in feite geen ondersteuning nodig hebben. Die stemmen wel in. Maar je hebt ook ontkennende ouders. Die willen niet. Die zeggen: ik heb geen probleem. Zo van ik kan het zelf wel. Die zien het als een aanval".

Door meerdere verbalisanten is de kanttekening gemaakt, dat de ouders die weinig op hebben met bemoeienis vanuit de overheid en/of politie, in de regel ook geen behoefte aan een Stopreactie hebben. Dit gold in ieder geval voor de 'weiger-ouders' van dit onderzoek, die het delict afdeden als baldadigheid.

Noot 35 Zie ook: paragraaf 4.3.1.

Nederlands meisje van 8 jaar wordt voor winkeldiefstal aangehouden. De verbalisant krijgt nauwelijks contact met haar, ze huilt veel en zegt weinig. Als vader op het bureau komt reageert hij volgens verbalisant eerst geschrokken, maar meteen ook onverschillig.
"Het was zo een reactie van ik regel het zelf wel. Ik had er ook geen gedachte bij 'van nu komt het goed'.
De vader was niet op de hoogte van de Stopreactie. De verbalisant heeft geprobeerd uitleg te geven, maar is daar volgens eigen zeggen nauwelijks in geslaagd.
"Wat betreft Stop hield hij meteen de boot af. Ik heb hem informatiefolders gegeven, wij hebben van die mooie folders, maar hij was niet geïnteresseerd en wilde ze niet meenemen.
De verbalisant beschrijft de vader als "minder sociaal" en vertelt verbaasd te zijn over de reactie van de vader. In zijn voorgaande baan was hij werkzaam in dorpen in de regio, waar de ouders volgens verbalisant zich "meer betrokken" tonen als hun kind wordt aangehouden.

De verbalisanten menen dat ouders die eerder contact hebben gehad met politie, over het algemeen eerder geneigd zijn om deelname te weigeren. Toch lijkt hier niet sprake te zijn van een regel. Bij de analyse van de interviewgegevens over geslaagde Stopverwijzingen, troffen wij twee zaken aan die op het tegendeel lijken te wijzen. De eerste zaak betrof een alleenstaande moeder die zeer enthousiast was over de Stopreactie en meteen instemde. Uit het interview met de verbalisant bleek dat niet de moeder, maar wel veel van haar directe familieleden goede bekenden waren van de politie. De tweede zaak betrof een familie woonachtig op een woonwagenkamp, waarvan de vader in het verleden politiecontacten heeft gehad. Dezelfde vader stemde wel in met een Stopreactie voor zijn zoon.

Anderen hebben meer schuld

Ten slotte worden verbalisanten wel geconfronteerd met ouders die moeite hebben met de schuld of de rol van het eigen kind te erkennen. Voor ouders kan dit een reden zijn om het aanbod van de Stopreactie te weigeren. Uit de analyse kwam een illustrerend voorbeeld, dat in het onderstaande kader kort staat uitgewerkt.

Jongetje R. wordt opgepakt voor vernieling op een bouwplaats R. ontkent zijn betrokkenheid grotendeels, maar uit getuigenverklaringen blijkt dat hij betrokken is geweest. De ouders van R. krijgen een brief om op het bureau te komen. De moeder komt. Zij vindt dat R. ten onrechte gestraft wordt en meent dat andere kinderen een grotere rol hadden in het delict. De verbalisante merkt op de R. zich zeer onschuldig gedraagt als zijn moeder in de buurt is en dat moeder een groot geloof heeft in haar kind. De verbalisante zegt hierover: *"Je ziet die reactie wel vaker dat ouders hun kind willen beschermen en alles ontkennen wat het kind heeft gedaan. Even later blijkt dat zoonlief met een doos met strijkers onder zijn kopkussen slaapt*

De tijd tussen delict en Stopreactie duurt te lang

In enkele gevallen werd door medewerkers van Haltbureaus opgemerkt dat de tijd die lag tussen het delict en het uiteindelijke contact van de ouders met het Haltbureau de reden bleek om niet deel te nemen. Soms bleek daar districtsgebonden beleid aan ten grondslag te liggen. Zo vertelde een medewerkster van een Haltbureau dat zij met bepaalde districten een snelle afhandeling van de zaken kon realiseren omdat zij de Haltformulieren per fax ontving. Deze wijze van doorverwijzen was echter in een ander district waarvan ook zaken worden ontvangen niet mogelijk; het beleid is daar dat iedere 12-minner eerst centraal gescreend wordt op vermeldingen in het Cliëntvolgsysteem Jeugdcriminaliteit (CVS-JC).

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Algemeen

De hoofdvragen van het onderzoek zijn gericht op het zicht krijgen op:

- 1 aard en omvang van de niet bereikte groep;
- 2 redenen waarom er geen aanbod is gedaan;
- 3 redenen van niet deelname;
- 4 noodzakelijke bijstellingen van beleid inzake de Stopreactie.

In de onderstaande paragrafen staat een korte opsomming van de onderzoeksresultaten per onderzoeksvraag, aangevuld met conclusies.

6.2 Bereik doelgroep door Stopreactie

- Jaarlijks komt volgens de officiële politieregistraties een beperkt aantal 12-minners met de politie in aanraking. Het totaal aantal 12-minners met geregistreerd politiecontact in 2001 bedroeg in de 6 onderzoeksdistricten 390.
- Op basis van de cijfers uit het onderzoek is voor 2001 een schatting gemaakt van het aantal 12-minners dat officieel bij de politie wordt geregistreerd: dat geschatte aantal bedraagt 4.500. Dit is 0,37% van de Nederlandse 12-minners tussen 5 en 12 jaar. Voor 8- tot en met 11-jarigen (ongeveer 4.150) is dat geschatte percentage 0,52%.
- Ongeveer driekwart van de groep van 390 geregistreerde 12-minners bleek Stopwaardig (295 twaalfminners) en zou dus de Stopreactie aangeboden kunnen krijgen. Van de 95 12-minners met geregistreerd politiecontact die niet Stopwaardig bleken komt 12% niet in aanmerking omdat zij eerder strafbare feiten heeft gepleegd, 4% heeft een sociale indicatie, 3% heeft een te zwaar delict gepleegd, 3% heeft een te licht strafbaar feit gepleegd en 2% ontkent.
- De meeste 12-minners uit dit onderzoek die tot de doelgroep van de Stopreactie behoren (295) zijn geregistreerd voor diefstal (41%), vernieling (28%) en baldadigheid (11%).
- Van de Stopwaardige zaken (295) rondt ongeveer eenderde de Stopreactie volledig af. Tweederde van de doelgroep krijgt geen aanbod, gaat bij de politie niet in op het aanbod of valt of haakt na instemming met de Stopreactie bij de politie alsnog af.
- De belangrijkste reden voor niet bereik is gelegen in de aanpak van de politie. Zij doen in bijna de helft (42%) van de (geregistreerde) Stopwaardige zaken geen aanbod voor de Stopreactie terwijl de aanwijzing dat wel voorschrijft.
- De betekenis van het niet op het aanbod Stopreactie ingaan door de ouders is verhoudingsgewijs geringer. Ongeveer 12% (9% bij de politie en nog eens 3% bij Haltbureau) van de totale doelgroep (295) komt om deze reden niet tot een afdoening via de Stopreactie.

- Nadat ouders bij de politie hebben aangegeven akkoord te gaan met de Stopreactie (143) valt in de fase van doorverwijzing en intake door het Haltbureau nog bijna 12% (35, inclusief 3% ouders die bij Halt alsnog niet op het aanbod ingaan) van de totale doelgroep (295) af. Afgezet tegen het aantal ouders dat akkoord is gegaan bij de politie (143) is deze uitval bijna 25%. De belangrijkste reden voor uitval in deze fase is het niet aankomen van de verwijzing door de politie.
- Centrale monitoring van het proces van doorverwijzing (in combinatie met een vorm van casuïstisch overleg) lijkt op basis van de cijfers niet van invloed op de verhouding wel/geen Stopreactie aangeboden, noch op het aantal weigerende ouders. Tijdens het onderzoek is echter wel geconstateerd dat centrale monitoring (gecombineerd met casuïstisch overleg) van invloed is op de registratiebereidheid, waardoor meer 12-minners worden geregistreerd (grotere aantallen). Indien doorverwijzing naar de Stopreactie (gecentraliseerd) wordt uitbesteed wordt de Stopreactie vaker aangeboden maar ook vaker geweigerd.

6.2.1 Reden van niet bereik: geen aanbod gedaan

- Uit de analyse van de registraties valt op te maken dat het optreden van de politie de meeste invloed heeft op het bereik van de Stopreactie. 42% van de Stopwaardige zaken wordt zonder voorstel van een Stopreactie door de politie afgedaan terwijl volgens de aanwijzing Stopreactie een aanbod gedaan had moeten worden. Of verbalisanten al dan niet doorverwijzen is afhankelijk van o.a.:
  - 1 bekendheid verbalisant met de aanwijzing Stopreactie;
  - 2 draagvlak voor de Stopreactie;
  - 3 beoordeling van feit, gezinssituatie en kind;
  - 4 stad of buitengebieden;
  - 5 bekendheid ouders met Stopreactie/communicatie met ouders.
- Over de bekendheid met en het draagvlak van de Stopreactie bestaat een discrepantie tussen de opvatting van beleidsmedewerkers van politie en Haltbureaus enerzijds en verbalisanten anderzijds. Uit de interviews met verbalisanten ontstaat een redelijk positief beeld van de bekendheid met en het draagvlak voor de Stopreactie. De meerderheid van de verbalisanten beoordeelt de Stopreactie als een belangrijke aanvulling op de mogelijkheden van politie om preventief op te treden. Geïnterviewde Haltmedewerkers en beleidsfunctionarissen en jeugdcoördinatoren van de politie zien de bekendheid met en het draagvlak voor de Stopreactie echter wel als een belangrijke verklaring van het aantal Stopwaardige zaken dat niet gevolgd wordt door een voorstel. Daarbij speelt volgens hen ook de beoordeling van de individuele verbalisant een rol.
- Een andere belangrijke reden om de Stopreactie niet aan te bieden is de beoordeling van verbalisanten dat delicten "niet Stopwaardig zijn". Uit de nadere analyse is gebleken dat nog veel verbalisanten onvoldoende op de hoogte zijn van de Stopcriteria en daardoor onterecht beslissen dat een aanbod niet mogelijk zou zijn.
- Verbalisanten die geen aanbod hebben gedaan bij zaken die wel Stopwaardig zijn, geven aan dat te doen op basis van de gezinssituatie en/of de reactie en leeftijd van het kind (bijv. het kind is 6 jaar en erg geschrokken van het verblijf op het politiebureau). Verbalisanten besluiten regelmatig om af te zien van het aanbieden van de Stopreactie omdat zij menen dat de ouders goed in staat zijn de ernst van het vergrijp in te zien en het

kind een passende straf op te leggen. Uit de analyse blijkt dit een van de belangrijkste redenen om de Stopreactie niet aan te bieden.

- Het komt ook voor dat de politie op basis van de aanhouding en de reactie van het kind het vermoeden krijgt dat de ouders het kind 'zwaar' zullen straffen en om die reden afzien van een gesprek met de ouders en het aanbod van de Stopreactie. Verschillende politiemedewerkers hebben de ervaring dat kinderen uit Marokkaanse en Turkse gezinnen naar verhouding vaker zwaar gestraft worden naar aanleiding van politiecontact en dat verbalisanten om die reden nog wel eens er van afzien om van een aanhouding een officiële zaak te maken en daardoor dus ook niet doorverwijzen naar de Stopreactie. Dit laatste (vaker afzien van aanhouding) kan door de cijfers echter niet worden bevestigd (alleen officiële registraties zijn meegenomen).
- Met name verbalisanten in buitensdistricten lijken geneigd om voor een oplossing binnen het gezin of gemeenschap te kiezen. Het draagvlak voor een formele aanpak van de 12-minner is bij hen minder groot. Met name in buitensdistricten, waar de politieman op straat bekend is met de buurt en bewoners, spelen de beoordeling van de ouders en schroom om zich met de opvoeding van de kinderen te bemoeien een rol.
- Een groot deel van de ouders weet volgens de geïnterviewde beleidsmedewerkers bij de politie weinig tot niets over (het bestaan van) de Stopreactie. Daardoor moeten verbalisanten een extra drempel nemen; niet alleen de ouders op de hoogte brengen van de aanhouding maar ook nog eens uitleg geven over het mogelijke vervolg op de aanhouding. De uitleg aan ouders die die Nederlandse taal niet of nauwelijks spreken is volgens verbalisanten zeer moeizaam.

6.2.2 Reden van niet bereik: al dan niet op het aanbod ingaan door ouders

- Van de totale doelgroep van de Stopreactie (295) wordt 12% van de gevallen (9% bij politie en 3% bij Haltbureau) niet bereikt omdat de ouders geen medewerking willen verlenen. Of ouders weigeren of toestemmen is volgens professionals mede afhankelijk van de volgende factoren:
  - De beoordeling van de ernst van het delict. Ouders die menen dat het delict een kleine misstap is en weinig voorstelt, lijken eerder te weigeren dan ouders die het delict zwaar opnemen.
  - De beoordeling van (de ontwikkeling) van het kind. Ouders die aangeven dat er eigenlijk weinig mis gaat met het kind en dat het kleine fout betreft, lijken vaker te twijfelen over de noodzaak van de Stopreactie. Ouders die aangeven zich zorgen te maken over de ontwikkeling van het kind stemmen eerder in met deelname.
  - Gezinssituatie en openheid van ouders ten aanzien van bemoeienis van overheid en/of politie. Ouders van wie de politie weet of denkt te weten dat zij het onprettig vinden dat de politie of andere instellingen zich met het kind/gezinssituatie bemoeien, staan minder open voor de Stopreactie.
  - De informatiepositie van ouders. Veel ouders horen naar aanleiding van de aanhouding voor het eerst van de politie van de Stopreactie. Hoewel er informatiefolders zijn, is het voor verbalisanten niet altijd eenvoudig om ouders in een gesprek voldoende begrip te geven van het doel en inhoud van de Stopreactie. Schrik rond de aanhouding en onbegrip over het vervolg lijken een negatieve invloed te hebben op de instemmingbereidheid.

- Verbalisanten geven aan dat zij vaak meer moeite hebben om allochtone dan autochtone ouders te informeren over de Stopreactie. Taal- en culturele barrières spelen een rol. In dit kader zijn de Marokkaanse en Turkse groep specifiek genoemd. Sommige verbalisanten zien, zeker als zij weten dat de ouders geen Nederlands spreken, af van een doorverwijzing omdat de uitleg over de Stopreactie te ingewikkeld zou zijn. Overigens lijkt etniciteit geen rol te spelen bij het al dan niet door ouders weigeren van deelname aan de Stopreactie.
- Enkele Haltmedewerkers zijn van mening dat het tijdsverloop tussen delict en vervolgreactie in bepaalde gevallen te groot is. Dit kan een reden zijn om alsnog te weigeren.
- Een aantal van de redenen om niet deel te nemen kwam ook al uit het eerste onderzoek naar de Stopreactie van DSP-groep uit 2000 (respectievelijk ouders die de Stopreactie te zwaar vinden omdat ze zelf al een passende reactie hebben gegeven, ouders die de Stopreactie te licht vinden vanwege ontbreken strafkarakter, vooral bij allochtonen, ouders die zich weinig zorgen lijken te maken om hun kind). De in dit onderzoek gevonden redenen nuanceren het beeld verder.

6.3 Intermezzo

In dit onderzoek kon na de nodige inspanningen van de onderzoekers een goed beeld worden gegenereerd en geanalyseerd van de bestaande praktijk rond de politieregistratie van 12-minners. Daarmee kon ook zicht ontstaan op de geregistreerde doelgroep van de Stopreactie.

De onderzoekers kunnen zich niet aan de indruk onttrekken dat deze registratiepraktijk momenteel vrij willekeurig is en een groot verschil bestaat tussen perceptie en geregistreerde feiten. Voordat wordt overgegaan tot de aanbevelingen wordt op deze plek dan ook gewezen op de noodzaak van een systematische, volledige en betrouwbare registratie van de 12-minners.

Indien registratiegegevens niet systematisch, volledig en betrouwbaar zijn zal het in de praktijk lastig zijn om zicht te krijgen op de volledige (doel)groep van 12-minners. Bij het al dan niet registreren van 12-minners dient niet alleen gekeken worden naar de (enge) vraag of registratie van belang is voor de politiepraktijk.

Hoewel 12-minners buiten de werking van ons strafrecht vallen is met de Stopreactie een mogelijkheid geschapen om (een voor ouders vrijwillige) actie te ondernemen in pedagogisch-preventieve zin. Goede registratie en overdracht is daarbij van groot belang.

De Stopreactie kan niet los gezien worden van een veel bredere sluitende ondersteuning van 12-minners (en hun ouders) die in de problemen dreigen te komen. Daarvoor is samenwerking tussen verschillende instanties van groot belang. Voor een sluitend ondersteuningsaanbod is goede registratie in de keten van samenwerkende instanties onontbeerlijk. De politie kan daaraan als één van de poortwachters een belangrijke bijdrage leveren.

6.4 Aanbevelingen

Met betrekking tot niet bereik: geen aanbod gedaan

- Er moet blijvend geïnvesteerd worden in de bekendheid van de Stopreactie (doel, inhoud, procedure). Binnen de politieorganisatie is al veel voorlichtingsmateriaal verspreid over de Stopreactie. De inzet van jeugdcoördinatoren gericht op het bekendmaken van de Stopreactie bij nieuwe collega's blijft nodig, evenals het 'warm houden' van de Stopreactie onder

de

collega's die al langer in dienst zijn.

- De registratie van 12-minners en het aanmaken van een Haltformulier moet binnen de procedure van doorverwijzing bij de politie meer aandacht krijgen. Het gebeurt nu vaak dat men weliswaar op de hoogte is van de Stopreactie maar niet weet welke registratiehandelingen men moet verrichten. Dit kan ertoe leiden dat men in de veronderstelling is dat men een volwaardig proces-verbaal moet opmaken. Door tijdsdruk ziet men af van registratie (en doorverwijzing) terwijl met een Haltformulier volstaan had kunnen worden.
- Het vergroten van de bekendheid van de Stopreactie is een structurele taak van Haltbureau en politie gezamenlijk. In veel districten is al sprake van terugkoppeling en regelmatig contact tussen de Bureaus Halt en de verschillende wijkteams.
- In die districten waar de doorstroom niet optimaal verloopt³⁶ kan het Haltbureau naast de politie zelf een actievere rol spelen. Een mogelijkheid, die in de praktijk goed blijkt te werken is het bezoeken van de teambijeenkomsten.
- De doorverwijzing naar de Stopreactie is maatwerk, primair gericht op het kind en het voorkomen van strafbaar gedrag. Stopreactie is ook gericht op ouders: pedagogische handreiking voor ouders. Het moet mogelijk blijven dat de politie (verbalisant, jeugdcoördinator en/of (Hulp) Officier van Justitie) op basis van een grondige analyse van de situatie of omstandigheden gemotiveerd afziet van een doorverwijzing naar de Stopreactie, op voorwaarde dat de procedure en het doel van de Stopreactie zeer goed bekend zijn.
- Het komt voor dat politie besluit om de ouders niet in te lichten over de aanhouding omdat er een sterk vermoeden bestaat dat de ouders de kinderen zware (lijfelijke) straffen geven. Maatwerk betekent in deze gevallen dat er op zorgvuldige wijze geregistreerd wordt en melding wordt gedaan bij de Raad voor de Kinderbescherming en/of op een andere wijze (bijv. melding bij zorg/ buurtnetwerk) zorg wordt gedragen voor het volgen van het kind en het gezin.
- Om redenen in het vorige punt genoemd en ander zorgwekkende gevallen dient de Stopreactie te allen tijde te worden ingebed in en aangeboden worden als onderdeel van een pakket van mogelijke maatregelen in het kader van opvoedingsondersteuning, preventie en, in de zwaarste gevallen, interventie.
- De ontwikkeling naar meer casuïstiek overleg moet verder gestimuleerd worden. Daarbij dient de doorlooptijd niet in gevaar te komen. Het casuïstiek overleg risicojongeren dat in twee van de zes onderzoeksdistricten regelmatig plaats vindt is een goed voorbeeld van de meerwaarde van deze aanpak van het proces van doorverwijzing. Tijdens vergaderingen, waar de verschillende partners uit de justitieketen en de hulpverlening bij elkaar aan tafel schuiven, worden alle jeugdige verdachten besproken die voor een strafbaar feit politiecontact hebben gehad. Gezamenlijk wordt besloten wat in ieder individueel geval de beste reactie is.

Noot 36 Om te kunnen beoordelen in hoeverre wijkteams consequent doorverwijzen is het belangrijk dat Haltbureau meer gebruik maakt van de registratiegegevens. In principe beschikt zij over informatie van de doorverwijzende partij en kan op basis daarvan vast stellen of een wijkteam veel of weinig doorverwijzingen heeft.

Deze aanpak leidt niet per definitie tot meer doorverwijzingen naar de Stopreactie echter wel tot een meer gerichte reactie op ongewenst gedrag in het algemeen³⁷.

- Om het bereik van de Stopreactie te vergroten dient meer gebruik gemaakt te worden van de mogelijkheid om in individuele gevallen af te wijken van de Stopcriteria, met name het first offender beginsel (maatwerk). Dit dient te worden gezien in het licht van het feit dat bij het eerste politiecontact lang niet altijd een Stopreactie wordt aangeboden.

Met betrekking tot niet bereik: al dan niet op aanbod ingaan door ouders

- De voorlichting over de Stopreactie aan ouders als primaire doelgroep dient verder te worden aangepakt en geïntensiveerd. In de meest optimale situatie zijn alle partijen (kinderen, ouders en politie) op de hoogte van de Stopreactie en de consequenties van een aanhouding naar aanleiding van een Stopwaardig feit. Door ouders bekend te maken met de Stopreactie kan op verschillende fronten winst behaald worden.
- *Voor kinderen:* preventieve functie naar kinderen (ouders zijn bekend met de procedure, kunnen er met hun kinderen over praten en kinderen weten dat hun ouders betrokken zullen worden op het moment dat zij een delict plegen)
Voor ouders: het verminderen van de schrik en weerstand als gevolg van het onverwacht doorverwijzen naar de Stopreactie na de aanhouding van hun kind en het verminderen van weerstanden en misverstanden als gevolg van taal- en culturele barrières.
Voor de politie: doorverwijzing naar de Stopreactie wordt een minder grote tijdsinvestering en de politie is niet langer de 'kwade boodschapper' van het vervolg op de aanhouding, want ouders weten beter wat hen te wachten staat. De drempel voor een doorverwijzing wordt verlaagd.
- Om de Stopreactie breder bekend te maken kan in districten waar gewerkt wordt met schooladoptieplannen een koppeling gelegd worden met de Stopreactie. Een mogelijkheid om de informatie ook bij de ouders terecht te laten komen is om politie en/of Halt eveneens de ouders van scholen te laten 'adopter'. Bijvoorbeeld door een maal per jaar een ouder- of voorlichtingsavond te bezoeken. Verder zou de folder over de Stopreactie breed verspreid kunnen worden, zodat ouders de folder bijvoorbeeld tegenkomen bij de balie van de gemeente, op scholen, buurt-huizen en instellingen voor jeugdhulpverlening.
- In de voorlichting aan ouders zal aandacht besteed moeten worden aan het feit dat een Stopreactie niet alleen de functie heeft om het kind te weerhouden van recidive, maar zeker ook de functie heeft om het kind sterker te maken en beter weerstand te kunnen bieden risicovolle situaties. Veel van de delicten waar 12-minners bij betrokken zijn worden gepleegd in groepsverband. Niet zelden hebben oudere kinderen de leidende rol en zijn de 12-minners de meelopers. De Stopreactie besteedt aandacht aan het omgaan met groepsdruk, nee leren zeggen tegen oudere kinderen, eigen keuzen durven maken, minder impulsief zijn en nadenken over de gevolgen van een daad, bedenken van positieve gedragsalternatieven etc.

Noot 37 Hoe effectief deze aanpak van het doorverwijzingsproces is kon binnen dit onderzoek niet worden vastgesteld. Het lijkt echter waarschijnlijk dat door het bundelen van ervaring en kennis van alle partners er veel beter gereageerd kan worden op de behoefte van de jeugdige verdachte. Overigens sluit deze aanbeveling aan bij de voorgenomen landelijke implementatie per 1-1-2003 van casusoverleg tussen politie, OM en de Raad voor de Kinderbescherming.

- In één van de politiedistricten bezoeken maatschappelijk werkers (in dienst van de politie) de ouders thuis om nog eens uitleg te geven over de Stopreactie en het belang van deelname. De methode werpt zijn vruchten af. Met betrekking tot allochtone ouders is gebleken dat maatschappelijk werkers die de voorlichting over de Stopreactie in de eigen taal geven, er in slagen om ouders die aanvankelijk weinig zien in het aanbod toch in te laten stemmen. Uitbreiding van deze methode in combinatie met casuïstiek overleg en zorgvuldige screening naar andere districten is raadzaam.
- In de meeste districten is veel aandacht voor doorlooptijden waardoor men zich inspant de verwijzing zo snel mogelijk bij het Haltbureau te laten komen. In enkele districten is men echter zeer zorgvuldig in het doorverwijzen. Iedere Haltverwijzing wordt centraal gecontroleerd op juistheid³⁸ en pas dan doorgestuurd naar de desbetreffende vestiging. De extra tijd die deze controleslag vereist is in sommige gevallen de reden dat ouders vanwege het tijdsverloop alsnog afhaken bij het Haltbureau. Te overwegen valt de efficiency van dit beleid dat districtgebonden is te vergroten zodat de doorverwijzing van het politiebureau naar het Haltbureau sneller kan plaatsvinden.

Noot 38 Deze controleslag bestaat in ieder geval uit een CVS-JC raadpleging die in principe gewoon op het wijkteam gedaan kan worden.

Bijlagen

Bijlage 1 Stopcriteria

De voor een Stopreactie in aanmerking komende strafbare feiten zijn gelijk aan de strafbare feiten, waarvoor een Halt-afdoening is toegelaten. Bij al deze feiten dient sprake te zijn van overlast veroorzakend gedrag van geringe ernst.

Aan een Stopreactie mag slechts worden deelgenomen met instemming van de met het wettelijk gezag belaste ouder(s) of opvoeder(s) door kinderen die omtrent het plegen van een strafbaar feit een bekentenis hebben afgelegd.

Gelet op het feit dat het hier een handreiking aan ouders betreft, kan onder omstandigheden ook een Stopreactie worden aangeboden bij een ontkennde verdachte, echter uitsluitend op uitdrukkelijk verzoek van de met het wettelijk gezag belaste ouder(s) of opvoeder(s) en met toestemming van de officier van justitie.

Deelname aan een Stopreactie vindt uitsluitend plaats door kinderen beneden de leeftijd van twaalf jaar, die alleen dan wel samen met anderen (al dan niet ouder dan twaalf jaar) strafbare feiten plegen.

Wanneer sprake is van een (serieus) vermoeden van een achterliggende problematiek, doet de opsporingsambtenaar hieromtrent melding aan de Raad voor de Kinderbescherming. Het aanbod van de Stopreactie blijft in dit geval achterwege. Ook indien de problematiek pas blijkt nadat het aanbod tot een Stopreactie is gedaan, kan de opsporingsambtenaar in overleg met de met het wettelijk gezag belaste ouder(s) of opvoeder(s), het Haltbureau en de officier van justitie besluiten de deelname aan de Stopreactie te beëindigen, waarna alsnog een melding aan de Raad voor de Kinderbescherming wordt gedaan.

Het staat ouder(s) of opvoeder(s) te allen tijde vrij de deelname van hun kind(eren) aan een Stopreactie te beëindigen.

Van deelname aan een Stopreactie zijn uitgesloten: kinderen die al eerder aan een Stopreactie hebben deelgenomen en kinderen tegen wie verdenking van een ander - ernstiger - strafbaar feit is gerezen

De officier van justitie kan in individuele gevallen op een daartoe strekkend verzoek van de met het wettelijk gezag belaste ouder(s) of opvoeder(s) van het kind toestaan, dat in afwijking van de hiervoor genoemde gevallen toch deelname aan een Stopreactie kan plaatsvinden.

Bijlage 2 Leden Begeleidingscommissie

De heer prof. mr. J.E. Doek (voorzitter),
Vrije Universiteit Amsterdam, Juridische Faculteit

Mevrouw dr. M.W. Bol,
Ministerie van Justitie, Directie Jeugd & Criminaliteitspreventie

Mevrouw drs. J.C.J. Feleus,
Ministerie van Justitie, Directie Preventie- Jeugd- & Sanctiebeleid

De heer M. Kroezen,
Politie Twente, Jeugd- en zeden problematiek

De heer mr. B.J. Sueters³⁹,
Halt Nederland

De heer dr. C.H.C.J. van Nijnatten,
Universiteit van Utrecht, Faculteit Sociale Wetenschappen

Mevrouw dr. M.M.J. van Ooyen-Houben,
Ministerie van Justitie, WODC

Mevrouw mr. S.B. De Pauw Gerlings,
Arrondissementsrechtbank Rotterdam

Mevrouw E. Segaar,
Stichting Jeugdzorg, Afdeling Jeugdreclassering

Mevrouw drs. J. Teering,
Raad voor de Kinderbescherming, Hoofdkantoor

Noot 39 Aanvankelijk nam namens Halt Nederland mevrouw drs. M. van der Leer deel. Halverwege is zij vervangen door de heer Sueters. Het laatste deel heeft mevr. drs. R. van Dueren den Hollander voor haar rekening genomen.